

Școala Noastră

Cuprinsul:

Actualități:

Ilieș Coriolan: Serbările Unirii.
* : Programul Serbărilor Unirii.
** : Ștefan Pop: Zece Maiu.

Preocupări:

Bălaj B. Gh.: Excursiune.
Simion Oros: La Zălau!

Chestiuni didactice:

C. Florescu: Insemnătatea geografiei.
P. Modreanu: Mediul și educația copiilor.
Gh. Matieșanu: Ce vom face la vară?

Sălajul:

Simion Oros: Din trecutul nostru.

Pagini de literatură:

G. Popovici: Cununa care sângează.
N. D. Corâciu: Înainte:

Revista revistelor:

Simion Oros: Spicuiuri — Note.

Administrația școlară:

V. Romocea: Intreținerea materială a școlii primare.

Note și observări:

I. Mango: Munca vechilor dascăli.

Activitatea extrașcolară:

A. Mocan: Dare de seamă.
C.: Activitatea centrelor culturale.
G. P. Corniș: Muguri primăvărteci.
(So): Răsplata muncii.

Diverse:

Simion Oros: Scrisoare deschisă.

Stiri:

Ziua de 10 Mai — Ziua Eroilor — Cursurile de vară — Radio la sate — Timbrele jubileale Serb. Unirii — Cartea de aur a Serbărilor Unirii — Colecte pentru ajutorarea elevilor săraci din Basarabia.

Partea oficială:

I. Revizoratul școlar al jud. Sălaj.
II. Comitetul Școlar Județean.
III. Asociația Inv. Secția din județul Sălaj.

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar
județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: L. Ghergariu.

Actualități.

Serbările Unirii

S'au împlinit zece ani de când — prin actul dela Alba-Iulia, — Românii de pretutindeni s'au regăsit într'o țară și pe o glie românească, din Tisa până la Nistru. Pregătirile ce s'au făcut în vederea aniversării și consfințirii lui, dovedesc marea însemnătate a acestui act care depășește cadrul obișnuit al pomenirii marilor noastre fapte istorice.

În aceste clipe de bucurie curată, ne găsim cu adevărat înfrățiți, — curățiți de meschinăriile și învrăjbirile viețuirii comune; iar gândul ne poartă pe toți înapoi, pe aceleași căi, unde ne cheamă amintirile pioase ale acelor cari n'au parte de această înălțătoare sărbătoare, dar cari ne-au pregătit-o cu prețul jertfelor lor.

Sunt aceste serbări un prilej, când, oprîți un moment din zgomotosul curs al vieții cotidiene, în care ne duc pe toți aceleași destine, depănăm în gând firul istoric al timpurilor trecute; răsfoim cu mintea biata noastră istorie, care, înafară de prefață e scrisă cu literele roșii ce marchează chinurile seculare ale acelor bieți oameni risipiți de soartă pe meleaguri diferite, cari au avut totuși rolul de apărători de civilizații.

Ne vorbește această istorie de vremuri de oroare, după cum ne vorbește de vremuri fericite, cari n'au

avut parte de viață mai lungă ca iluziile frumoase. Și cetim acolo tragediile vieților românești, cari și-au dat ultima suflare de vite oropsite, pe glia străină a predinatorilor în slujba cărora și-au irosit toată puterea lor de muncă; precum ne sunt prezentate admirabile figuri de jertfă și eroism cari au făcut să dărdăie de groaza morții bărbile atâtor pași dreptcredincioși ai stăpânitorului păgânătății, cât și a altor venetici asupritori.

Dintre pleiada acestor figuri se ridică măreț și impozant acest Mihai de statură antică și privire bravă, care, pentru puțin timp a încercat cași noi, acelaș fior de fericire, acum 330 de ani când a dispus de soarta acestui Ardeal unde-și măcinaseră vloga în van bieții săi frați.

Românii au datoria morală de a adresa un gând de pioasă recunoștință memoriei aceluia, care a întrupat supremul eroism și suprema forță și jertfă în slujba idealului a cărui înfăptuire o serbăm azi. Jertfa sa și a celorlalți n'a fost însă înzadar căci pentru fiecare neam sosește o dată, când își atinge aspirațiile sale juste și i-se răsplătesc jertfele; pentru noi această dată a fost ziua pe care o sărbătorim acum a zecea oară.

În această zi învățătorii sunt datori să reamintească celor pe cari-i luminează (sau ar trebui) jertfele trecutului, pe cari mulți dintre ei nu le cunosc, cu toate că suntem în al zecelea an după unire (din a cui vină?) — și datoriile ce ni-le incubă prezentul de a păstra ceea ce ne-au câștigat alții.

O, mai ales această datorie a prezentului, pe care — în momentele de abateri nepermise — ni-o va reaminti scrâșnetul chinului lui Horia și tânguitul fluerului de nebun a lui Avram Iancu!...

Ilieș Coriolan.

Programul Serbărilor Unirii

LUNI 20 MAI 1929

— Ultima zi a serbărilor dela Alba-Iulia

I.

În revărsatul zorilor 21 lovituri de tunuri vor anunța solemnitatea zilei.

II.

La ora 9 primirea M. S. Regelui, M. S. Reginei Maria, A. S. R. Principesei Mamă, A. S. R. Principelui Regent, A. S. R. Principesei Ileana și a Înaltei Regente înconjurați de Casa M. S. Regelui și a M. S. Reginei Maria. Pornirea Cortegiului Regal și a Înaltei Regente dela gară spre biserica încoronării va fi salutată prin 101 lovituri de tunuri.

III.

La ora 9,30 Te-Deum la biserica încoronării.

IV.

La ora 10 ședință solemnă în Sala Unirii. Desvelirea plăcilor comemorative din Sala Unirii așezate de »Astra«.

V.

La ora 11,30 A. S. R. Principele Regent împreună cu ceilalți Înalți Regenți va primi defilarea pe platoul dinaintea Bisericii Incoronării, în prezența M. S. Regelui, a M. S. Reginei Maria, A. S. R. Principesei Mame și A. S. R. Principesei Ileana în umătoarea ordine: Veteranii din Răsboiul Independenței din 1877; delegații studențimii dela universitățile din țară cu drapelul roșu dela Iași, galbăn dela Sibiu și albastru de la București, încredințate în 1874 studențimii spre a

fi reunite odată de Liga Domnișoarelor Române din Sibiu; junii din Brașov, arcașii din Bucovina, foștii ofițeri ai armatei moldovenești din Basarabia, fanfarele din Banat, delegația foștilor luptători din războiul întregirii, voluntarii ardeleni, hănățeni și bucovineni, cortegiul istoric și armata.

VI.

Ținuta va fi: pentru civili: frac; cravată și mănuși albe, decorații; — pentru militari: de ceremonie, mari cruci cu cordon.

VII.

La ora 13 masă populară.

— După amiază —

Deschiderea Expoziției Muzeului Unirii, sub conducerea »Astrei«.

Serbări populare.

Plecarea la București.

Zece Maiu

Azi când soarele dreptății și al libertății, a răsărit vesel și strălucește cu mândrie dela Nistru pân' la Tisa, când »tricolorul național, fâlfăe nesupărat de nimeni pe tot cuprinsul României Mari arătând ca s'a sfârșit cu suferințele și chinurile neamului românesc«, se cuvine ca cu cea mai mare solemnitate să serbăm această sfântă zi.

Zece Maiu, să fie o zi de praznic. O zi în care neamul românesc în fâlfăitul tricolorului național și'n sunetele clopotelor, cari știu de însemnătatea acestei zile, să se adune cu veselie, cinste și onoare în casa lui Dumnezeu, unde preoții cu toții împreună să înalțe rugăciuni de mulțumire lui Dumnezeu, că prin

jertfă și iubire adevărată față de patrie, ne-a binecuvântat și ne-am împlinit visul de secol.

Evenimentul din zece Maiu 1866, pentru neamul românesc va rămânea deapauri scris în istoria națională cu litere de aur »Principele Carol I. domn. statornic al românilor«.

Acest Carol I. a fost un martir al românilor, precum Isus Cristos, s'a sacrificat pe sine pentru neamul omenesc, așa Carol I. pentru neamul românesc din dată când exprimă următoarele cuvinte; »In clipa, în care am pus piciorul pe acest sfânt pământ, am și devenit Român și voi împărtași cu poporul soarta cea buna ca și pe cea rea«.

Bărbăția, vitejia și curajul Domnitorului Român n'a întârziat că la 1877 în fruntea oastei de Curcani, pe cari îi îmbărbătează zicându-le: »Credeți în mine precum cred eu în voi«, și D-zeu ne va ajuta.

Așa că la Zece Maiu 1881, prin vitejia și onoarea soldaților români morți sub cetățile Vidinului, Plevnei, Smârdanului și Griviței de la 1877, puterile Europei prin tratatul dela Berlin, ridică România la rangul de regat.

Cel ce în război a fost soldat, iar în timp de pace rege, la 1881 10 Maiu, se încoronează cu Regina Elisabeta, cu o coroană de oțel făcută dintr'un tun dela Plevna.

Să fim mândrii, că facem parte dintr'un popor care are un trecut istoric atât de glorios.

Cinste, mărire și recunoștință eternă să aducem vitejilor cari au luptat și s'au jertfit pentru iubirea de patrie. Mândria noastră, e mândria întregului neam românesc, că cece Mihaiu Viteazul a făcut pentru o clipă »Unirea tuturor Românilor« prin Carol I. la 1866, 1877 și 1881, Ferdinand I. 1916—1918 și prin jertfele celor 800.000 de suflete de martiri s'a făcut »Unirea« pe vecie.

Am dat dovadă că suntem urmașii lui Decebal și ai lui Traian și ne păstrăm pământul sfânt lăsat de

moștenire. Locul unde s'a plămădit și încheșat neamu nostru, am arătat dușmanilor la nevoie, că'l știm apăra și că e al nostru.

Unde de altă dată ne era oprit tricolorul național — de subjugată — azi fălăe în toată splendoarea, iar »limba românească care este atât de dulce și de frumoasă se vorbește fără frică în toate ținuturile desrobite și alipite pe vecie la sânul mamei«.

Ziua de Zece Maiu să fie o zi sfântă; »opera de veacuri a adevăraților patrioți, cari dela plămădirea neamului românesc până în zilele noastre s'au jertfit pe altarul patriei și idealului național«. Eroii neamului ca; Mircea cel Mare, Ștefan cel Mare, Mihaiu Vi-teazul, Horia, Cloșca și Crișan, Avram Iancu, Tudor Vladimirescu, Carol I. și Ferdinand I. sunt vii, trăesc în sufletele noastre, sunt icoanele sfinte ale neamului românesc.

Acești martiri se pomenesc în toate bisericile Dumineca și'n sărbători.

Iar noi suntem datori să ne inspirăm de faptele lor mărețe.

Cinste, mărire și'nchinăciune se cuvine celor ce din morminte ne strigă; »Români! urmați pildele noastre; suferiți, răbdați și luptați cu îndârjire pentru sfânta dreptate a cauzei neamului, căci Dumnezeu este cu voi și vă va ajuta.

* * *

Pentru ca neamul nostru întreg să ajungă conștient de însemnătatea sărbătorii naționale »Zece Maiu« avem datoria sfântă, ca noi; învățătorii și preoții, — conducătorii morali ai comunelor să ne facem datoria

Preoții, aducând la cunoștiință din timp data sărbătorii naționale. Prin predici ocazionale, arătând însemnătatea sărbătorilor naționale ale unui popor și'n deosebi, Zece Maiu pentru noi Români. Atunci țărâmul nostru o va serba cu toată dragostea socotindu-

se că ar fi un netrebnic, în fața lumii dacă n'ar veni la biserică în aceea zi.

Învățătorii, educatorii direcți în legătură, cu familia și biserica cu sprijinul autorităților comunale să aranjeze din vreme un program potrivit pentru popor, ca în aceea zi poporul să fie distrat.

Dacă poporul nostru va cunoaște însemnătatea zilei de 10 Maiu, cunoscându-și trecutul glorios, patriotismul va săpa urme adânci în sufletul lui. Căci poporul dela țară, ciobanul dela munte, e mai sensibil ca orașanul și mai curajos. Dacă el își cunoaște neamul și trecutul lui și-l apără fără frică.

Când noi educatorii satelor vom fi pătrunși de rolul nostru în creșterea poporului și vom voi să infiltrăm însemnătatea acestei zile în sufletul sateanului, ne vom ajuge scopul.

Atunci în ziua de »Zece Maiu« biserica va fi plină ca'n ziua de Paști. Atunci jandarmul nu va trebui să someze poporul să-și lese lucrul câmpului spuindu-i că-i sărbătoare națională.

Atunci cârciumile vor fi închise din tradiție. Atunci tricolorul național va adia la fiecare poartă a țaranului iubitor de patrie.

Iar învățătorul, care de altă dată se afla în biserică și școală numai cu preotul și cu copiii profitând de ocazie să nu vorbează, ne având cui, acuma va fi ascultat cu mare drag de toți. Fiecare părinte își va aștepta cu drag, apariția copilului său cu vre-o poezie, monolog, etc.

Atunci »Zece Maiu« va fi ziua dorită a poporului, când poporul din timp se va interesa de modul cum se va serba acea zi.

Să știm că dacă țaranul nostru e convins pe deplin de iubirea cu care e dator patriei sale își ea inițiativa — chiar dacă preotul și învățătorul nu s'ar interesa — și dacă alt program nu e în stare, dar cel puțin aceea zi o serbează adunând tot satul la o horă țărănească.

Mereu ni se spune : »Dați la țară sănătate, lumină și cultură adevărată».

Numai așa poporul cu calități înăscute spre vitejie, prin muncă pricepută va ști asigura ființa și existența neamului.

Numai cunoscându-ne trecutul vom ști să ne prețuim prezentul, zicând :

«Ori cât timp român voiu fi
Nu mă tem că voiu peri.»

Atunci »Zece Maiu« se va serba cu toată pompa și după adevărata ei valoare de către un popor care își iubește țara și neamul, precum și trecutul său. Fiecare patriot va căuta inspirație în faptele vitejilor, ca să-și înalțe și preamărească țara și neamul. Atunci vom putea zice cu drept cuvânt »că epoca în care trăim este una din cele mai mari din istoria noastră«.

Să facem ca această sfântă zi de »Zece Maiu« să devină pentru neamul românesc o tradiție sănătoasă a poporului, știind că »o tradiție sănătoasă e fundamentul de granit al culturii unui neam«, căci în ea s'au acumulat numai acelea evenimente și fapte de valoare cari s'au dovedit cu prisosință, ca fapte de glorie ale neamului în decursul veacurilor.

Ziua de »Zece Maiu« ne-a adus, domnie statornică, independență, și regat, trei lucruri mari și scumpe pentru întreg neamul românesc.

Ștefan Pop dir. inv
Almașul-Mare (Bihor).

Preocupări.

Excursiune

Iată un cuvânt la auzul căruia fiecare din noi tresare de bucurie și mai ales acum, primăvara, când am lepădat cătușele iernii, acum când totul ne îmbie să părăsim locuințele noastre, în care am stat închiși o iarnă întreagă și să eșim la aer în pădure, între verdeață, flori și cânt de păsări.

Acum iată posibilitatea de a face natura cunoscută elevilor, acum putem face cu elevii noștri adevăratele lecțiuni de științe naturale, geografie, etc.

Și ce bucurie pe copii când se văd în câmpul cu flori și, învață despre cioboțica cucului, toporași și alte flori cari le culeg în buchet și le duc acasă să-și împodobească cu ele locuințele lor.

Lecții și distracții totodată atât pentru copii cât și pentru învățător.

Acum avem ocazie să-i facem pe elevii noștri mici cercetași cu cari să cutreerăm pădurile, dealurile și satele vecine.

Să facă acest lucru se simte dator fiecare pe lângă aceea că și acela care le organizează îi procură plăcere și bucurie.

O, dar aceasta e prea puțin pentru un învățător, el nu se mulțumește și nu e permis să se mulțumească ca elevii lui, cu o excursiune până în satele vecine.

Eu cred că fiecare ar dori mai mult și fiecare ar dori ca cel puțin dacă nu cu elevii, dar el singur să facă o excursiune așa în stil mare.

Aceasta o înțeleg în felul acela, că o grupare de învățători din județ să cerceteze în decursul vacanței de vară locurile mai însemnate dintr'un ținut oarecare dacă nu e posibil în toată țara.

Am ferma convingere, că la așa ceva fiecare ar lua parte cu plăcere, dar aproape toți ne lovim de o piedică care cu greu se poate înlătura și anume starea materială a noastră nu ne permite să întreprindem așa ceva, fără nici un ajutor și mai ales cei începători, cari sunt mai înflăcărați pentru acest lucru, sunt mai greu loviți, deoarece o retribuție ca a noastră abia permite să trăim cât se poate de modest și totuși suntem hotărâți a face tot posibilul ca acest lucru să fie dus la bun sfârșit.

Nu zic, sunt unii, cari au posibilitatea de a face excursiune fără a fi avizați la ajutor, dar unul singur de ar pleca, parcă cineva are să-l bage în seamă? Pe când o grupare frumoasă din județ ar face cinste județului și corpului învățătoresc.

Sperăm în priceperea superiorilor noștrii că vor găsi mijlocul cel mai bun, prin care se va transforma în faptă această dorință.

Credem, că On. Minister al Instrucțiunii Publice, având știre despre acestea lucruri, va face tot ce e posibil pentru a se acorda înlesniri învățătorilor în această excursiune și deja cu începerea vacanțelor se va putea forma grupa excursioniștilor, cari vor cutreera locurile frumoase ale țării în care trăesc și pe care n'o cunosc, decât din lecturi și de pe hartă.

Din aceasta ese un dublu folos, unul pentru învățător care și-a îmbogățit bagajul cunoștințelor, iar altul, ajutorarea în progres a învățământului.

Ce frumos au să povestească copiilor învățătorii despre locurile văzute, cu exactitate și convingere, nu cu frica de a fi întrebat dacă dnul învățător le-a văzut, de spune că sunt așa de frumoase.

Cum vedem, acestea excursiuni nu ar fi organizate numai să le ucidă urâtul la învățători în vacanță, ci sunt perfecționarea învățătorilor și pentru promovarea învățământului, deci acest lucru trebuie să se facă fără întârziere.

Bălaș B. Gh.

inv. Tășnad.

La Zălau!

— Cuvânt către învățători

În Iunie se împlinesc zece ani, de când pentru prim dată, în țara întregită, învățătorii români din județul Săiaj, s'au întrunit în adunare generală în reședința județului, în Zălau, pentru organizarea și înființarea Secției județene, aparținătoare Asociației învățătorilor români din Ardeal, având ca deviză *contribuirea la statorirea fundamentului noului stat, cu munca sa devotată și cinstită.*

Câte idei, cugete și aspirații au stăpânit atunci lumea dascălească și câtă agitare sufletească la tot pasul! Și câte decepții de atunci și până azi!

Nădejdea, acest cuvânt mult promițător, ne-a captivat deopotrivă și credința ne a fost tare, că în ziua de mâine va sosi pentru noi un drum de bine, pentru noi, pionerii culturii la sate, un bine, care să ne ușureze măcar în parte grijile pentru existență, *ca să putem fi și mai devotați slujitori ai școlii românești.*

Adunările și congresele noastre, în cei zece ani trecuți, erau ocaziuni de a arăta — în liniamente generale — drumul pe care trebuie să mergem, tot atunci și obstacolele, cari ne împiedică a ajunge scopul dorit, pentru a avea o școală bună românească și o dascălime mulțumită cu situația.

Multe idei sublime ale învățătorimei au fost abandonate cu însuși persoanele dela cari au emanat, de puternicii zilei, căci cea mai periculoasă boală, de care zece ani am încercat să scăpăm, *politica*, a intrat în școală, în rândurile învățătorimei și a început a infecta spiritele — convingerile — curate până atunci și a roade ca viermele, la rădăcina puternică al ace-

stui falnic arbore: *învățătorimea română*, a o diviza și pe ea, ca toate pornirile bune și tot idealismul sfânt care o caracteriza, să fie slăbite, iar solidaritatea aceea recunoscută, a dascălului român: »Toți pentru unul și unul pentru toți« să nu mai fie pentru viitor altceva, decât visul unei nopți de Maiu; ca să ne aducem aminte doar cu plăcere de acel vis, pentru câteva momente numai, ca apoi să dispară pentru totdeauna, ca întunericul unei nopți viforoase sau ca zefirul tainic ce îngână floricelele câmpului în arșița soarelui de vară.

Dovada cea mai grăitoare, dar tot atunci și regretabilă și rezultatul al acestui politicianism acum amintit, a fost opreliștea Congresului învățătorilor ardeleni convocat anul trecut la Turda și amânarea, pe timp necunoscut, al ședințelor oficiale învățătorești din Septemvrie acelaș an, subînțelegându-se și oprirea indirectă a adunării noastre din anul trecut.

Dar *învățătorimea* e conștie de sarcina grea și de datoria ce o are față de acest neam românesc, ca să-l ridice, cu măcar o treapta la un grad mai înalt, deci nu poate să se retragă de pe câmpul luptei culturale, ci mai vârtos lucrând, arată și va arăta, dacă sunt greșeli și cari sunt acelea, cari ne privesc pe noi și prin noi școala românească, ca acelea să fie delaturate de cei înțelegători. Iar între noi să intre duhul păcii curate, al solidarității, al buneii înțelegeri, al dorului de a lucra onest și desinteresat ca, al doilea deceniu dela unire să fie mai bogat în progres, mai înălțător de suflete și aducător de mai mari nădejdi, căci fiii acestei țări, cari trec prin mâna noastră să devină apărătorii și cârmuitorii vrednici ai destinelor de mai târziu ai generațiilor ce ne vor urma.

Munca este a noastră, o muncă cinstită, o muncă de

binefacere pentru neam și pentru țară. Nici odată dela această muncă nu ne vom sustrage.

În 6 Iulie, anul al zecelea dela Unire, iarăși ne vom saluta în reședința județului nostru, mai mulți ca și atunci, dar nu cu mai puțin dor de lucru.

Să venim deci cu toții din toate unghiurile județului la adunarea noastră generală, ca să ne manifestăm ca adevărați apostoli ai culturii. Să arătăm în acest oraș, care cu zece ani în urmă era mai puțin românesc, că în piepturile noastre palpita o inimă caldă, nobilă, înțelegătoare, că sufletul nostru și azi de ideal e plin și că dorul nostru pentru bine și progres e și mai mare. Iar prin ținuta noastră demnă vom confirma seriozitatea, calmitatea și idealul spre care am ținut și tindem și azi, de a fi o învățătorime cultă, binepregătită, pentru ridicarea novoului școlii noastre la acela al școlilor din statele mai civilizate.

Dar să nu căutăm momente cari să ne divizeze, să nu lăsăm să intre între noi luzii, sămănătorii zavistiei, a neînțelegerilor și a desolidarizării; iar dacă i-am observa, să le întoarcem spatele, văzându-ne de lucru, ca oameni pe cari ne caracterizează munca onestă, dreaptă și desinteresată.

Să arătăm lumii, care ne privește, că numele de „*învățător*” pentru noi este sfânt și îl purtăm cu cinste și curat ca soarele de pe cer.

La revedere la Zălau!

Șimleu, Main 1929.

Președinte,
Simion Oros.

Chestiuni didactice.

Insemnătatea geografiei în școala primară

Geografia este acea știință care ne învață a cunoaște pământul sub diferitele sale aspecte și anume:

1. Geografia fizică care are de scop cercetarea pământului din punct de vedere al solului, climatului, etc.

2. Geografia economică are de scop produsele solului, căilor de comunicație, piețelor de desfacere, etc.

3. Geografia politică ne face cunoscute toate rasele popoarelor, limbile și obiceiurile lor.

4. Geografia matematică, din punct de vedere al rangului ce pământul îl ocupă în sistemul planetar al dimensiunilor figurii.

Învățământul geografiei în școala primară este învățământul care rezervă învățătorului cea mai mare decepție din cauza sărăciei rezultatelor obținute. Această sărăcie se datorește defectuoșității metodelor ce se întrebuițează, căci în timp ce celelalte discipline și-au reînnoit procedeele de predare, pedagogia geografiei a rămas ceace. eră acum 40 de ani, foarte puțin adaptată psihologiei copilului și necesităților momentului și mediului.

Insemnătatea geografiei în școala primară este de o foarte mare importanță. Geografia fiind într'o strânsă legătură cu istoria, elevul poate să capete totodată cunoștințe folositoare și din trecutul și suferințele neamului românesc.

Cu ajutorul geografiei economice, copilul ajunge să cunoască produsele pământului atât al țării noastre românești în întregime, cât și al tuturor țărilor. Mai

ajunge să cunoască căile de comunicație, de care el are o foarte mare nevoie în viață, căci teoria pusă mai apoi în practică devine mai ușor cunoscută.

Din geografia fizică, copilul, ajunge să cunoască clima întregului glob pământesc, apoi felul pământului din diferite regiuni.

Din geografia politică ajunge să cunoască toate rasele omenști, limbile, credințele și toate ocupațiile locuitorilor pământului.

În definitiv poate să cunoască și să se convingă de felul rotațiunii pământului, învățând punctele cardinale și toate semnele de orientare. Cunoștințele căpătate din geografie se pot foarte ușor întemeia și mai mult cu ajutorul hărților.

Deaceea, noi învățătorii, trebuie să punem mare bază pe desemnul geografic învățând pe copii să desemneze toate țările cu orașele, cu ape, căi de comunicație.

Căci după cum la științele naturale sunt de mare importanță experiențele cu ajutorul intuiției, tot așa sunt cunoștințele căpătate din geografie punându-i în fața copilului harta, care este tocmai ca o oglindă.

Deaceea pentruca progresul științei geografiei să fie cât mai satisfăcător, trebuie să ne îngrijim și de materialul didactic de propunere în școală căci știința fără de intuiție, este moartă. Alegerea procedeeleor de expunere, vocabularul cât și metodele preconizate mai înainte, presupun la învățător erudiție și îndemnare.

Tinându-se seamă de cele expuse și de cele amintite, vom ajunge să facem ca geografia să poată interesă pe copil și să răspundă la speranțele puse în ea, formarea omului și a cetățeanului căci, numai acea națiune care a deslegat în mod fericit marea problemă de a formă omul desăvârșit, va putea deslega și cea mai grea problemă a unui stat complex, care va ști în orice împrejurări să fie la înălțimea datoriei sale.

Constantin Florescu
inv. Sârbi,

Mediul și educația copiilor

Cu drept cuvânt se poate spune despre un individ că este oglinda mediului, în care a trăit și trăește.

Prin mediu, în educație, înțeleg persoanele cu care ia contact copilul, în timpul dezvoltării sale. Primul mediu îl formează familia iar al doilea, persoanele din anturajul copilului dela joc sau alte ocupațiuni.

Exponenții mediului prim sunt părinții, pe când cel de al doilea este format din prietenii dela joc, guvernanta, doica, servitoarele, etc. Dar cum rolul tatălui este acela de a se îngriji de partea materială pentru întreținerea familiei, copiii rămân mai ales în seama mamei. Ea trebuie să se ocupe de buna creștere și de educația lor. Din nefericire însă, nici femeia de astăzi — fără să generalizez — nu mai este o Cornelia Mama Grahilor, sau o Gertruda.

Datorită împrejurărilor de după război, care au adus scumpirea condițiilor de trai, și înmulțirea cerințelor, cu alte cuvinte dezechilibrarea vieții pașnice, a fost forțată și femeia să-și caute ocupațiuni în afară de casă, pentru a-și creia venituri pe lângă ale bărbatului, dovedite insuficiente.

Iată dar că neajunsurile de trai, creiază în multe cazuri femeia funcționară și în acelaș timp, inconvenientul de a-și părăsi menirea ei adevărată, creșterea și educația copiilor.

Până aici, totul e senzabil, căci se bazează pe imperativul luptei pentru existență. Bănuesc însă — și a-și vrea să rămân numai cu bănuiala — că mișcarea femeilor pentru a intra în viața politică a țării, va înmulți cazurile de părăsire dela cea mai sfântă datorie «creșterea și educarea copiilor».

Ceia ce vreau să accentuez, este că ori ce fel de ocupație în alte direcții, răpește timpul prețios de a fi lângă copii, și dreptul lor la mediul cel mai folositor. Ocupația tatălui și a mamei prea mult în alte direcții, lasă copii în mediul persoanelor streine de sufletul lor: doica, guvernanta, servitoarele, etc. care nu au nimic comun cu ei, nici sufletul mamei, nici iubirea caldă a ei și nici însușirile necesare cu care este înzestrată o mamă. Se va spune că avem profesori

care să ocupe cu educarea copiilor mai târziu, în grădinele de copii, şcoli primare, secundare . . .

Educaţia însă, începe din prima zi a venirii copilului pe lume, formând până la cinci ani timpul când trebuie să se înpregneze în sufletele pruncilor sentimentele frumoase ca mila, respectul, afecţia ; şi tocmai la această vârstă, copilul are cea mai mare trebuinţă de îngrijirea şi supravegherea mamei, care nu se poate înlocui, cu nici o altă îngrijire şi supraveghere.

De iubirea pe care numai mama ştie s'o arate, are trebuinţă copilul, pentru că iubirea adevărată, din iubire adevărată se culege, şi caracter din caracter.

Persoanele angajate în serviciu, nu vor da niciodată copiilor calităţile arătate mai sus, pentrucă nu au de unde le da. Mai degrabă dela acestea, vor deprinde toate viciile : minciuna, invidia, răutatea, egoismul, ura, frica, laşitatea . . .

În cazul acesta, şcoala şi profesorii în sarcina cărora se lasă toată greutatea şi răspunderea, nu mai pot salva aproape nimic în cece priveşte educaţia morală şi caracterul copilului, ele fiind îndrumate pe căi greşite, datorită mediului.

E mai greu să strici un lucru şi să-l faci la loc dându-i o croială nouă, decât dacă l-ai face dela început dintr'o materie necroită. Şi este aproape imposibil ca din sfărământurile unui vas spart să mai construieşti vasul dela început.

Influenţei mediului în educaţie, i s'a dat o mare importanţă încă din timpurile cele mai vechi ; luându-se în considerare că de el depinde omul de mâine — întreg în însuşi şi un caracter desăvârşit.

O dovadă despre aceasta, este vechea istorioară «Mărul putred» al cărui conţinut îl redau pe scurt :

«Un om dela ţară, şi-a trimis copilul la învăţătură. Între alte lucruri, îi dădu şi un paneraş cu mere. La mijlocul coşului, puse intenţionat şi un măr putred. Copilul, ajuns la şcoală, umblă după oarecare timp la mere. După cum era firesc, găseşte între ele mărul putred, precum şi pe toate din jurul său stricate.

Scriind acasă întâmplarea, tatăl îi răspunse : — «După cum un măr putred, a putut strica şi pe cele din jurul său, tot aşa şcolari răi, vor strica pe cei buni. Fereşte-te de a te întovărăşi cu cei răi.»

E știut, că orice plantă nu dă roade bune, decât numai în pământ bun. Așa este și cu educația unui copil. Ea nu este prielnică decât numai cu condiția ca și mediul să fie bun.

Stângăcia, prostia și alte defecte, sunt remarcate imediat și adeseori întâmpinate cu cuvintele: «Par'că cresc în pădure». Aceste vorbe, nu fac aluzie decât numai la mediu — ca și proverbul. Spune-mi cu cine te aduni, ca să-ți spun cine ești.»

Mediul influențează nu numai asupra stărilor sufletești și intelectuale, ci și asupra sănătății. Copiii, lăsați în mediul servitoarelor, doicelor și al guvernantelor, sunt amenințați de tot felul de boli. Aceste elemente purtătoare de microbi, fiind în continuă atingere cu ființele plătând, pricinuesc cea mai sigură cauză, de a transmite copiilor tuberculoza, sifilisul, etc. boli cu urmări grave, și cei predispuși la aceasta, sunt tocmai copiii. Iată dar, încă un rău al mediului, dăunător sănătății, dăunător educației în genere, și să nu uităm o altă zicătoare: «Că o minte sănătoasă, nu există decât numai într'un corp sănătos».

Pentru a avea copiii o bună educație și pentru a crește vioi și plini de sănătate, trebuie să se bucure cât mai mult de supravegherea mamei, și pe cât de mare este menirea ei, pe atât de mare îi este și răspunderea față de aceia ce vor fi oamenii societății de mâine.

Marele pedagog J. J. Rousseau spune: «Dacă voști să siliți pe toți să-și facă datoria față de copii începeți cu mamele; și vă veți mira de schimbările ce se vor produce în educația copiilor».

Iași 4 Mai 1929.

Petru Modreanu,
institutor.

Ce vom face la vară?

Se apropie vara, anotimpul odihnei și al distracției. Lumca »bună« a început să facă planuri: se va duce și acum, ca de altădată, la băi, ori va face călătorii »de plăcere«. Va schimba doar localitățile. Atât.

Dar ce vom face noi, dascălii, cari după o muncă istovitoare de 10 luni avem reală trebuință de recreație? Unde am putea merge oare și noi cu punga noastră oficioasă? Și undeva totuși trebuie să mergem. Așa e omul, dornic de variație. Dar ni-o cere și profesiunea, pe care trebuie s'o cultivăm fără întrerupere. Vom fi ingenioși prin urmare, dacă vom putea potrivi modestiei noastre materiale atât utilul, cât și frumosul precum și distractivul.

În privința aceasta, ca unul, care am călătorit mult, aproape întreagă Europa, îmi permit să fac colegilor mei din învățământul primar două recomandări.

Acelora, cari n'au reușit să facă până acum economii însemnate și cari ar dispune numai de salariul de pe lunile de vară, li-aș propune să petreacă luna Iulie la Valenii de Munte. Drumul până acolo e frumos, splendid pe alocurea, iar cetatea culturală a Universității Libere întemeiată și condusă de cel mai mare cărturar al nostru, de d. prof. N. Iorga, e așezată și ea într-o regiune pitorească și încântătoare. Aici se întâlnesc an de an savanți, literați, profesori, învățători, studenți indigeni și străini, ca împreună să se bucure de binefacerile culturii românești și a civilizației universale și să se refacă sufletește.

În fiecare zi sunt cursuri și conferințe, pentru audierea cărora nu se plătește nici o taxă, apoi se aranjază excursiuni pe Teleajen, la petrolifere, Bucu-

rești și Constanța. Participarea la acestea nu e obligatorie. Comitetul de conducere face apoi toate înlesnirile posibile atât la casă și masă precum și la călătorii pentru cei cari n'ar dispune de reducere. Intreaga întreținere nu costă mai mult de circa 3000 L. la lună.

Nu se poate scrie într'un mic articolăș tot profitul moral de care beneficiază fiecare auditor participând la cursurile dela Văleni. O încercare și vă veți convinge. Vă veți reîntoarce oameni noi.

A doua recomandăție aș face-o aceloră, cari dispun de sume mai mari și ar fi dornici să plece în streinătate. Cei ce-ar râvni să cunoască sau să se perfecționeze în limba germană, să frecventeze cursurile de vară organizate anume pentru streini la Universitatea din Viena, pentru limba italiană la Perugia ori Florența, iar pentru limba franceză la Dijon, Grenoble ori Paris. Se înțelege, că pentru streinătate bursa trebuie să fie bine garnisită: minimum 25—30 mii Lei. Doritorii de a afla amănunte mai multe să se adreseze ori Secretariatului Ligii Culturale București (Bvd. Schitu Măgureanu), ori Secretariatului Universității Libere Vălenii de Munte, jud. Prahova, — iar pentru streinătate Universităților respective. Pentru Dijon servește informații detaliate și subsemnatul.

Gheorghe Matieșanu,
prof. la Șc. Normală, Zălau.

Sălajul.

Din trecutul nostru

— Biografia dascălilor vrednici —

VASILE OLTEAN

1849—1910.

Cât de frumoasă este viața omului, care se ridică din cercul său de activitatea de toate zilele și caută spre un scop mai înalt! Ce frumos este să apari în fața mulțimii ca o stea strălucitoare și liber, dar totdeauna cu sufletul cald și iubire pentru cariera ce ți-ai ales și să înaintezi pe acel drum dela început cu o pasiune pururea curată, pătrunsă de acelaș dor și căldură a dragostei și în bine și în rău!

O asemenea apariție însă, nu totdeauna este așa fericitoare pe cât e de frumoasă. De câteori nu găsim mâni, cari ne îmbrățișează cu atâta foc, dar atingerea lor este rece totuși și ne îngrozim! De câteori nu întâmpinăm în cariera noastră plină de spini, obstacole, pericole chiar, cari nu ne aduc nici binecuvântare, nici compătimire! Și de câteori nu dispar fără urmă și fără de orice nădejde idealuri strălucitoare, iar sufletul luptător rămâne amarât blăstămând nepăsarea timpului!

Destinul, soartea, nicidecum nu-și are favoriții săi, ci numai mijloacele. De aici urmează, că din sămânța, care se crede pierdută, adeseori după mulți ani răsare planta admirabilă, fără să țină seama de acela, care a sămănat-o în deșert cu o nădejde dubioasă și că-i va da odată, aceea sămânță, roada sa.

Asemenea i-a fost viața colegului Vasile Oltean, care aproape 40 de ani a luptat cu o energie de admirat pentru revendicarea drepturilor învățătoresți și care în ultimele zile ale vieții sale purta în sufletul său larg și blând suvenirea frumoasei sale vieți bogată de grele încercări și îmbărbătat de o nădejde ascunsă a căutat să-și aline în propria valoare a faptelor sale greutățile ce-i apăsau greu umerii. A fost și dânsul un mijloc numai în mâna destinului, care a sămănat

sămânța aceluia sfânt ideal al libertății gândirii, ale cărui fructe el nu le-a gustat. Aproape 40 de ani a muncit cu aceeași tărie bărbătească pentru obște, rămânându-i doar numai atât ca răsplată că a voit să arunce o privire depărtată în pământul făgăduinții.

Vasile Oltean a fost omul faptelor. El a fost unul dintre acei rari învățători cu caracter ferm și neșovăitor, pe care trebuie să-l avem înaintea noastră ca exemplu de împlinire a datoriei cu o voință neobosită și tare. El a avut un deosebit dar cu care a știut să planteze în inima și sufletul școlărilor săi și a poporului în mijlocul căruia a trăit, sămânța neperitoare a împlinirii datoriei față de biserică, de școală și de neam. Viața lui a fost «gomotoasă»: a avut parte de bucurii, dar nu au fost rare nici obstacolele și suferințele lui, pe care le-a întâmpinat pentru dreptate, cu deosebire spre sfârșitul carierei sale. Activitatea lui conștiințioasă și devotată a stărnit nu odată admirația semenilor săi. A trăit o viață, încât cu drept cuvânt putem zice despre el: »Fericiti sunt acei oameni, cari frăind au știut să se pregătească pentru ora cea tainică a sfârșitului în care sufletul se înalță spre sferele cele necunoscute ale vecinicii, lăsând celor ce rămân amintirea faptelor lor desăvârșite«, iar după Horațiu: »El încă în viață și-a clădit mormânt mai tare decât bronzul și marmora«. *)

Vasile Oltean s'a născut la 10 Aprilie 1849. în comuna Bungardul-Săsesc, jud. Bistrița-Năsăud, din părinți plugari, dar nobili. Clasele I. și II. ale școlii primare le-a făcut în comuna sa natală. Văzând tatăl său, că copilul Vasile, are talent și dor de învățătură, l-a dat ca să-și continue școala la Năsăud, unde a terminat școala primară și gimnaziul. Tot aici a făcut și școala normală (preparandia) și în anul 1869 obține diploma de învățător, fiind unul dintre cei mai buni elevi.

Luând cunoștință episcopul de atunci al Gherlei de frumoasele pregătiri ale tânărului Vasile Oltean, l-a numit ca învățător în frunțașă comună de pe Eriu, în Santău, județul Sălaj. Dar aici n'a stat mai mult decât un an, căci cărătoria mea din comuna Păgaia, aflând de calitățile eminente și progresul ce a făcut Vasile Oltean în cursul anului, l-a chemat să ocupe postul vacant de cantor-învățător din aceea comună

*) Din „Viața și activitatea învățătorului Vasile Oltean“, conferință ținută de autorul art. în ad. gen. a R. I. R. S. în Santău, la 23 Iulie 1911.

ridicându-i tot atunci salariul cu 50 florini anual. Din certificatul liberat de autoritatea școlară din Păgaia se evidențiază zelul și munca depusă cu atâta devotament în această comună, unde tânărul Vasile Oltean fu nu numai dascăl în școală, ci cu deosebire în afară de școală: îndrumător și luminător conștient al poporului.

După doi ani petrecuți în comuna Păgaia, în anii următori 1873—1876, a funcționat ca cantor-învățător în Șimleul-Silvaniei, lângă vicarul de atunci Demetriu Coroian. Atingerea continuă cu intelectualitatea din Șimleu a avut influință favorabilă asupra caracterului și dorului de a se perfecționa și an de an activul lui Vasile Oltean era mai bogat de progresul ce făcea.

Dupăce s'a depărtat din Șimleu, unde mijloacele de a trăi nu erau prea încântătoare, fiind poporul sărac și lipsit și el de mijloace de trai, a mai funcționat în comuna Doh și Șimal. Adevărata activitate de dascăl român și luminător al poporului, Vasile Oltean a desfășurat-o în comuna fruntașe din apropierea Șimleului, în Pereciu, unde a stat 22 ani.

Proverbul românesc, care pururea va rămâne adevăr incontestabil: »Fă bine și așteaptă rău«, s'a dovedit de tristă realitate și față de Vasile Oltean. Poporul pe care el îl crescuse și luminase, a fost nerecunoscător și în urmă instigat de alții, străini de cariera de dascăl, pe învățătorul lor veteran l-au supărat foarte mult și ca să scape de dânsul, au asaltat școala, unde îi era locuința, înscenând un vandalism sub toată critica, care împrejurare a fost cu atât mai regretabilă, cu cât Vasile Oltean apăra interesele școlii românești confesionale, în ce vreme se punea fundamentul școlii de stat ungurească. Rămânând în urmă singur în această luptă pentru existență și ca român și ca dascăl și având și anii de serviciu, în anul 1906 se reține în penzie, ca cel din urmă învățător român în Pereciu sub stăpânirea trecută.

Activitatea lui Vasile Olteanu însă nu s'a mărginit între cei patru pereți ai școlii și în comună. El a avut partea leului și în activitatea Reuniunii învățătoresți și înflorirea acesteia, căci dela înființare a luat parte activă la toate manifestările ei. Intre învățătorii sălăjeni a fost printre cei de frunte și pe baza cunoștințelor sale profesionale și a meritelor câștigate în lupta ce s'a dat pentru câștigarea stimei și

recunoștinței ce i-se cuvinea învățătorului român, colegii lui în adunarea generală din anul 1889, l-au ales de viceprezident (administrativ), care cinste a purtat-o timp de 19 ani, până la trecerea sa la penzie (1906).

Vasile Oltean, pe lângă toate calitățile sale eminente, a mai fost și bun român și aprig luptător pentru câștigarea drepturilor învățărești, iar în societate un bărbat, căruia îi plăcea să spună, ori și cui, adevărul. Firea aceasta a lui apoi i-a cauzat multe neplăceri și frecări, chiar și cu autoritățile școlare. Dar totdeauna a ieșit învingător, căci avea la bază dreptatea.

Față de familia sa a fost un tată de model, care necruțând nici o osteneală a făcut tot posibilul ca să-și crească copiii cum se cuvine și să-i vadă fericiți.

Ca învățător penzionat se retrase în comuna Bănișor (Sălaj) de unde se căsătorise a doua oară.

Înainte de moarte, parcă avea acest presimț, și-a cercetat pe rând rudele de unde reîntorcându-se spre casă, în stația Seplac pe Bereteu (Bihor) coborându-se din tren, în ziua de 17 Octombrie 1910, căzu lovit de apoplexie, care în câteva momente îi curmă firul vieții.

Astfel stejarul falnic al învățătorimei române din Sălaj, căzu la pământ strivit și răpus de tirana și nemiloasa moarte, după o muncă cinstită și nepătată dascălească și o viață laborioasă de 61 ani.

Simion Oros.

O conștiință fără Dumnezeu este un tribunal fără judecător. Lumina conștiinței nu e altceva decât scântierea ideii de Dumnezeu în sufletul neamului omenesc. Stingeți pe Dumnezeu și se face noapte în om!

LAMARTINE.

Pagini de literatură.

Cununa care sângeră

SODOMA ȘI GOMORA

Urcam panta dealului, aceeaș pantă pe care coborisem în saf. Urcam încet, gâfăind. Din când în când mă opream răsufând greu. Tusea mă îneca. Râuri subțiri de sânge îmi năvăliau din gură prelingându-mi-se pe buze, pe bărbie și pe haine. O pânză de nori îmbrobodise cerul. Un strat de mărgărite albe își înălțau siluetele fine din iarba înaltă. Lăcustele scânteiau ca boabe de jăraic. Atâta frumusetă, atâta splendoare, pe care eu o pătam cu tristețea mea.

Omul pătează cu prezența sa opera Creatorului, nu atât prin prezență cât prin pretenția sa de monarh universal. Cât de insignifiant e totuși în fața acestei universalități complicate. Cât de mic și de inutil mă simțiam eu cu suferința mea în mijlocul acelei primăvăratice sbucniri de viață.

... Urcam...

În vale rămăsese satul... satul meu. Când îl reprivi mă înspăimântai. O avalanșă de flacări imateriale părea că-l încunună. Ardea involburat satul păcatelor, al ispitelor, al fărâdelegilor și al ignoranței.

Vijelioasele vâlvătai se împletiau asupra lui, pocnind în trăsnete sinistre: destrămându-se în limbi uriașe cari se înălțau enigmatice spre cer. Un nimf de scânteieri pulverizate acoperia satul.

... Sodoma și Gomora... Răsplata evanghelică, blestemul dreptății venia să mistuie reminiscențele perfidiei umane. Eu — sârman Lot — mânându-și din urmă turma obosită a iluziilor și a visurilor. Mă sprijineam pe toiag și urmăream cu ochi încărcăți de melancolie vâlmășagul mistuitor, în mijlocul căruia lasasem și eu fășii de suflet înfrânt.

Ardea Sodoma și Gomora, ardea cetatea visurilor mele. Un miros de jertfă omenească se escala și nările mele se dilatau sorbind ofranda sacră.

Ardea Sodoma și Gomora cu toate putrefacțiile, cu toată falsitatea unei civilizații superficiale, cu toate năzuințele mele.

Umilul sat căruia mă dăruisem, se topia sub jărăticul învăluitoar. Mă podidiră lacrimile. Cât eram de singur. Vântul aducea foșnete bizare. Iarba scânteia în colori sclipitoare. O privighetoare își tremură trilurile vesele. Și soarele se reflecta puternic, incandescent.

Cărarea, pe care altă dată căutam urma pașilor pierduți, strângea flori de aur scuturate din ramura deziluziilor mele. Și 'n fund năprasnica văltoare se încrușa fantastic svârlind reflexe înmuiate pe crestele celor două mături. Am mai privit odată în urmă, mi-am acoperit apoi ochii cu mâinile reci, aproape înghețate, înăbușindu-mi abia un șipăt.

Și am început s'alerg pe colina prăvălită, s'alerg înspăimântat de priveliștea aceea apocaliptică.

Simțiam că de-aș mai privi în urmă aș incremeni. — Și fugeam, — vărsând din loc în loc — ca potirele de mac din visul meu — sloiuri de sânge închegat, negru, fibros. . .

Pieptul meu se irosia. . . Cununa sângera. . . Și 'n urmă ardea Sodoma și Gomora.

(Sfârșit.)

Gh. Popovici,
învățător.

Inainte

— Schița —

Era în al șaselea an de învățământ Marin Georgescu. Om bine legat, cu o înfățișare și o figură plăcută se hotărâ încet la lucru, dar temeinic. De șase ani se și căsătorise în satul său natal. Având o moștenire bună și fiind om cu precauțiune la lucru, Mari o ducea foarte bine.

Ca învățător știa să se impună prin zelul ce-l depunea în îndeplinirea misiunii; iar ca gospodar, era model în sat. Nici că se gândea el că altundeva i-ar fi mai bine ca aci.

Încă din școală, se văzuseră în el, unele calități distincte învățătorului: răbdarea, stăruința și modestia. Nu era nici codaș, dar nici doritor de laude. În totdeauna alegea calea de mijloc. Iar acum, ieșit în viață, cugetă mult până să se hotărească. Deaceea toate îi mergeau de minune.

Se mai întâmplase, ca și Dumnezeu să-i aleagă o soție pe plac. Elena, nevasta sa, femeie cultă, harnică și bună, era

ajutorul lui în toate treburile casnice. Și nu-i viață mai fericită ca atunci când îngăduința și înțelegerea își fac loc între membrii familiei! Atunci toate lucrurile sunt deslegate în bine. Ba Dumnezeu mai dăruise această familie și cu copii, ca doi luceferi. Câtă bucurie nu simțeau acești părinți, când în zilele de sărbătoare plecau când pela unul, când pela altul, din părinții lor cu copiii de mână.

Dar, zice-se că nu-i viață fără necaz și vreme bună fără furtună. Așa și în viața acestei familii. Războiul, care de doi ani se încinsese, înconjurase hotarele țării. Și, ori cum, Marin ca om conștiincios, ca învățător și sublocotenent în rezervă la cavalerie, nu putea rămâne rece, mai ales când vedea prin zăvoaiele Dunării, pe malul celălalt, pe Bulgari, făcând tranșei. Văzuse și concentrarea unor contingente de către armatele noastre; dar nu-și putea închipui de ce pe malul Dunării, unde era satul lui Marin, și ai noștri nu-și fac cei puțin adăposturi. Această întrebare nu numai el și-o pune, dar toți oamenii când stăteau cu Marin de vorbă. El le spunea că nu aici vom avea de furcă, ci peste Carpați, căci într' acolo ne atrage idealul național. De fapt și manevrele tot în partea aceea se făceau. «Da, peste Carpați vom merge» încheea Marin. Dunărea-i un scut ce ne dă voie a sbura în Ardeal.

Aproape toți se înconcentraseră. Marin însă nu mai primea nici un ordin. Ba în primăvara anului 1916, țara se manifestase prin studenți, pentru războiu. Mobilizarea nu mai venea însă. Dela o vreme, omul tot așteptând, își pierde orice urmă de curiozitate. Așa și Marin. Văzând că numai el rămâne nechemat își ia gândul dela înconcentrare. De fapt, el știa prea bine, că cavaleria numai în caz de mobilizare e chemată. Prin Maiu însă, primește un ordin, prin care îi pune în vedere când să se prezinte și cu ce. Ca întotdeauna, era gata. Putea suna mobilizarea în câteva ore chiar și el tot se putea prezenta.

Trece însă timpul, căci el nu-i oprit în loc de om!

În zilele de sărbătoare își scotea hainele uniformă, își încerca calul, se juca în aer cu sabia. Elena îl urmărea cu ochii ei sprinteni și vioi. În minte-i se strecurau două gânduri mari: Unul care-i umplea sufletul de bucurie, când se gândea că va auzi de faptele lui eroice, că va fi numită soție

de erou, mai ales când îl vedea ocupat cu atâta pasiune de militarie și când vedea atât avânt patriotic în el. Iar altul îi scotea un oftat adânc din piept, la gândul că va pieri și ea va rămâne singură, cu cei doi copii, fără de nici un sprijin. Iși ținea însă firea. În fața soțului părea voioasă, și-i aproba cu tărie, toate întrebările, ce el le puneă la închipuirile de luptă, ce le desfășură aci, în fercirea familiei sale. În multe rânduri, Elena cânta la pian și-l făcea să-și uite de avântul său, melodia armonioasă a serenadelor învățate în anii de pension dela Craiova. Astfel de timp plăcut se termina apoi cu amintirile din viața lor de tineri. Ea îi spunea împotrivirea directoarei de a se căsătorii cu un învățător și recomandările colegelor, a diferiți cavaleri, cu poziții și situații înalte. Dar nimic n'a strămutat-o -- zicea ea -- dela încrederea ce și-o pusese în el.

Și acum vede că nu s'a înșelat. El iarăș îi destăinuia cum o iubea în făcere, fără a se arătă prea mult pe față.

Vara însă trecea. Ziarele prin luna lui August nu mai vorbeau nimic de mișcarea noastră. În 13 August zi de Duminică, la biserică erau mulți soldați din cei înconcentrați, veniți pentru 2 zile acasă, aplecați și ei înaintea altarului, așteptând par'că numai de aci, mântuirea cea mare a sufletului omenesc.

Preotul, sócrul lui Marin, alb de tot, dar drept ca lumina spune o predică mai frumoasă ca oricând. În ea arată datoria cetățeanului către patrie, datorie lăsată de Mântuitor prin cuvintele: «Dați ce-i al Cezarului, Cezarului!» După biserică, lumea împrăștiată, se pierde ca'n mormânt. Satul părea pustiu sub un soare arzător de nesuferit. Nici o mișcare în comună. Doar preotul, în hainele sale negre, înfruntă căldura și pela 4 ore din zi, pășește spre casa ginerelui său. Aci multe vorbe își au loc. Într'un târziu, Marin spune de rășboiu și adaugă că dacă va muri, copiii să urmeze amândoi școala normală. Preotul ia în răs spusese lui Marin și afirmă că nu va fi rășboiu.

În seara de 13-14 August, Marin după cină, cântă din vioară marșul cavaleriei și la atac. Ecoul cântului străbătea departe în sat. Era o presimțire a sufletului său că nu-i departe și acest timp.

În miezul nopții, pela 12 ore, sunetul goarnei deșteaptă

pe Marin din somn. Era sunarea mobilizării la primărie. După goarnă, încep clopotele. Tropote apoi de oameni, plânsete de femei la despărțirea celor veniți acasă, îngânau sunetul jalnic al clopotului. Din toată această zarvă, nu se distingea decât țipetele copiilor deșteptați din somnul lor nevinovat, de sărutările acelor ce îi lăsau în voia Domnului și de plânsul înădușit al mamelor disperate.

În țipete puternice, în sunete de clopot jalnic și în cântece de goarnă, se ivesc Zorile Zilei de Sft. Maria din 1916.

Marin, îmbrăcat, își aranja niște scrisori în camera sa, în timp ce soția aranja treburile casei, cu inima sfâșiată și obrajii brăzdați de două șiruri de lacrimi. Servitorul îngrijise calul și tot ce mai trebuia. Preotul, venit îndată după slujbă, făcea jucării copiilor și urmărea cu ochii lui de părinte, pe Elena, singura sa mângâiere. O tăcere tainică domnea în această gospodărie, plină altădată de viață.

Când totul fu gata, Marin se desprinsese din brațele alor săi și sprinten ca un flăcău se aruncă pe cal, în timp ce poarta mare se deschise pentru ultima dată, pentru acel ce n'avea să mai vină. În urmă el nu se mai uită, căci inima îi era sfâșiată ca și a acelor ce-l petreceau cu ochii.

În mijlocul satului, hanul e plin de lume. Oamenii rămași acasă beau și pun lumea la cale. Căldura soarelui și rachiul, fac ca din discuția lor să se înalțe o zarvă aprinsă : iar adunarea-i atât de numeroasă, că inundă și șoseaua.

Ajuns în fața lor, Marin, cu inima sfâșiată de acei ce-i ăsase să nu-i mai vadă pe această lume, se ridică în scări, oprește calul și instantaneu din pieptul lui ies aceste cuvinte: «Oameni buni! De mii de ani am suferit jugul strein. Pământul sfânt al nostru ne-a fost cotropit! Azi e timpul să ne răsbunăm. Azi a sunat ceasul, ca cu mic și mare să mergem și să ne dăm viața ca să desrobim pe frații subjugăți.

Toți care avem o inimă de Român, datorii suntem să mergem înainte și înapoi un pas să nu dăm.

Deci cu toții înainte!!

Atunci sabia îi flutură în vânt, calul sare prin norii de praf și se pierde în zare; iar poporul de față înflăcărat aruncă mii de pălării în aer, în timp ce strigătul de: «ura» despică văzduhul.

Chereușa, 7 Martie 1929.

N. D. Corăctiu

Revista revistelor

Spicuiți — Note

Către învățători. — Dacă ne vom cugeta mai adânc, vom afla cu ușurință, că inițiativa personală în serviciul adevărului, binelui și al frumosului este scopul culturii învățătorului, subordonată culturii generale a omenirii. Omul nu poate să rămână pasiv și indiferent, ci nizește prin activitate la înălțarea sa. Această nizuință îl face ca să cugete liber și acest principiu al libertății îl fixează spontaneitatea. Dar conținutul obiectiv al vieții, care ne indică respect față de adevăr, bine și frumos se schimbă după vârsta omului, care e tânăr sau bătrân. Este un vechiu adevăr că omul e supus convingerii sale personale, care însă și ea se schimbă în raport cu progresul ce-l face. Adevăratul om însă nu-și poate schimba cugetul de a voi altceva decât ce este adevăr și bun.

Aceste cuvinte ne privesc îndeosebi pe noi, educatorii poporului. Noi trebuie să avem inițiativa de acțiune, căci avem să îndrumăm pe alții, cari nu cunosc legile dezvoltării vieții și tainele ei. Pentru aceasta trebuie să știm că »omul poate influența asupra culturii altuia, numai în gradul și măsura culturii ce o posedă însuși«. În consecință deci, cuvântul nostru trebuie să fie sincer, să aibă căldura de bun părinte și o purtare exemplară atât în școală cât și înafară de școală. Ori ce situație am avea în viață trebuie să fie un motiv, o ocaziune pentru propria noastră cultură profesională. Aceasta e o datorie, care cade asupra noastră ca cetățeni ai statului.

Deci noi, învățătorii nu putem să nu lucrăm cu răvnă la cultura noastră. căci în caz contrar zadarnic vom cere să ni-se deie respectul unui om nobil de suflet, unui om cinstit și activ, nizuința noastră va fi numai efemeră. Și noi avem mare lipsă de stima și încrederea concetățenilor noștri.

»Un membru nefolositor, un învățător rău, face rău și școlarilor săi, își face rău sie însuși, face rău întregului corp didactic, împiedicându-l în avântul său nobil, avânt ce depinde de capacitatea, de dibăcia, de moralitatea fiecăruia membru în parte«.

Deci marea datorie a noastră este de a strânge legăturile dintre om și om în societate, căci numai astfel vom contribui la liniștea și pacea socială. Trebuie să fim educatori adevărați: educatori în familie, educatori în școală și educatori în societate.

Administrația școlară.

Intreținerea materială a școlii primare

Cine a urmărit de aproape interpelările din parlament referitoare la învățământul primar, știe că acestea s'au mișcat, mai mult, în jurul comitetelor școlare, cași când aceste ar fi cel mai important factor al promovării învățământului.

Un comitet școlar — oricce organizare i-am da — nu va îmbunătăți cu nimic soarta învățământului primar, dacă nu-i vom pune la îndemână mijloace de întreținerea materială pentru școală. Comitetul școlar și cel de azi și cel de mâine, va fi la culmea chemării (mai ales dacă secretarul își cunoaște rolul) dacă i-se va da mijlocul prin care să înlăture mizeria perpetuă a bugetului școlar. Deci, eu cred că prima necesitate urgentă ar fi soluționarea acestei probleme și numai după aceea organizarea comitetului școlar, care așa cum e compus azi, nu-i putem obiecționa nimic, decât doar că nu prevede școala cu cele de lipsă. Inșă acesta nu e vina lui, fiindcă n'are fonduri.

Să vedem cum s'a rezolvat această grea problemă în trecut: Decretul de lege pentru organizarea comitetelor școlare de pe lângă școlile primare, prevede că comuna este obligată să dea 14% din venitele ei școlii, iar legea învățământului primar prin art. 162 indică că comuna e obligată a procura cele necesare școlii. În baza acestui articol în anii 1924, 1925 și 1926, comunele au dat nu numai cele 14%, cari în majoritatea cazurilor nu e de ajuns, ci și peste această sumă atât cât reclama nevoile școlii. Dacă comunele n'aveau venituri suficiente înființau așa zisele «taxe comunale» pentru echilibrarea bugetului lor. Până aci totul a fost bine. Inșă în anul 1927 guvernul (poate pentru a deveni mai popular) a desființat aceste «taxe» promițând acoperirea deficitului bugetelor comunale. De aci începe tragedia unor școlii primare. Zic, a unor școlii, pentru că comunele rurale, în

privința venitelor, se împart în două categorii: a) Comune cu venituri suficiente, pentru acoperirea cheltuielilor prevăzute în buget și b) comune — și acestea sunt în majoritate — cari din venitele ce au nu-și pot echilibra bugetul și cari au rămas numai cu promisiunea acoperirii deficitului de către stat. Respectiv în anul 1927 le-au dat ceva puțin, dar nimic pentru școli decât suma ce rezulta din cele 14%, iar în anul curent asemenea.

Despre acele școli ce au fericirea a fi în comunele din categoria primă, nu am nimic de spus, ele fiind aprivizionate complet; însă cele din comunele din categoria a doua, cari nu primesc dela comună decât pâinea ocnașului (14%) pot să afirm cu toată convingerea că se sbat în agonie și dacă cei în drept nu le vor veni într'ajutor, vor sucomba. Aceste școli cari n'au decât un venit ce variază între 2—8 mii Lei (în raport cu venitele comunei) plus arenda terenului școlar care abea face 2—3 sute Lei, mulțumită agronomilor și comisiilor de expropriere, cari s'au îngrijit ca cele 6—8 jug cat. să dea din cea mai slabă parte a hotarului.

Și acum să vedem ce cheltueli are o școală situată în cea mai mică comună și să ne convingem că existența ei e primejduită din această parte.

Cheltuelile ei anuale ar fi — aproximativ — următoarele:

1. Lemne de foc pentru sală și diriginte 25 m³, cari în cel mai bun caz le găsim cu câte 200 Lei aduse la școală, deci în total 5000 Lei.
2. Taiatul lor 30 Lei la m³ 750 Lei.
3. Petrol 52 l. a. 3. 416 Lei.
4. Servitor, care dacă e un copilandru îl găsești cu 500 Lei lunar (18—20 Lei la zi) 10 luni la an. 5000 Lei.
5. Registre, hărți, rechizite, utensilii etc. nu exagerez când zic 2000 Lei.

Până acum vedem că suma cheltuielilor trece de treisprezece mii Lei, însă o școală mai are și alte cheltueli cari nu le pot estima aci ca: întregire și reparare de mobilier și geamuri, curățitul general în timpul verii, abonamente la una sau două reviste, subvenția către on. com. școlar județean etc.; așa că cel mai modest buget școlar necesită suma de 18—20 mii Lei. Aceasta a admis-o și on. com. școlar județean, aprobând bugetele școlare conform necesității, dar ce

folos că comunele nu-le acopere decât într'o mică parte (nu dau decât suma ce reprezintă 14% care variază între 2 și 8 mii Lei) scuzându-se cu deficitul bugetelor lor care statul nu-l acopere. Cine poartă vina acestui «chaos»? Numai comitetul școlar nu.

Noi știm atâta și vedem că: «Casa arde, iar baba se peaptână»; Comuna aruncă vina pe stat, iar statul are alte preocupări decât să se ocupe de școala primară care dă primele cunostințe de carte atât plugarului — talpa jării — cât și ministrului — capul ei — și pe lângă toate aceste pirederi și mizerii se sbate pentru a scădea procentul analfabetismului, care — cu durere o spun — la noi e mai ridicat ca în ori care stat din Europa.

Am ajuns ca după 9—10 ani dela unire să silim copiii se vină iarna cu două, trei bucăți de lemn la școală, pentru ca să își desghețe trupul și degete degerate; cea ce nu s'a văzut decât pe vremea regimului strein, când intențiile conducătorilor erau contrare cu a-le noastre, a Românilor; am ajuns ca să vedem edificiul și curtea școlii mai în rea stare, ca cele a-le ultimului gospodar din comună. Oare se poate face școală activă într'o sală cu geamurile sparte și temperatura sub zero?

Guvernul actual, care vedem că se silește a îndrepta cea ce nu la locul său, sperăm că va veni și în ajutorul școlii, reglementându-i întreținerea materială în așa fel ca ea să-și poată îndeplini misiunea, neconturbată de mizeriile înșirate aci. Sperăm că va veni, grabnic, în ajutorul lor și numai după cea se va ocupa de comitetele școlare, cari încă au lipsă de un control mai sever.

Oare acest «strigăt de alarmă» va avea vr'un rezultat?

Să dea Dumnezeu!

V. Romocea

inv.

Note și Observări.

Munca vechilor dascăli

Se aud multe plângeri asupra condițiilor între cari muncește dascălimea de azi. Și cu drept cuvânt. Salarul, mai cu seamă la generația tânără este insuficient, munca intensivă, grea și istovitoare; unele localuri școlare neigienice; materialul didactic defectuos; frecvența slabă etc. Lipsuri, cari le pun la grea încercare toate puterile. Dar tot așa de adevărat este și aceea, că multe din aceste lipsuri se pot delătura încetul cu încetul, și aceasta este în funcție numai de energia și priceperea învățătorului.

Ca să putem judeca cu dreptate situația de azi, e bine să aruncăm o privire fie și numai fugitivă asupra împrejurărilor între cari au muncit antecesorii noștri, dascălii de acum 50—60 ani și mai bine, de pe vremea când începea să se organizeze școala românească și apoi să facem comparația, care se impune, ca să ne putem dumeri asupra adevărului.

Dascălii bătrâni aveau la bază o pregătire de câteva clase primare și rar 1—2 de liceu. După acestea urma cursul pedagogic de 1—2 ani. Puțină școală era aceasta pentru a se putea înarma cu toate cunoștințele profesionale necesare.

Cu aceasta pregătire ieșeau în viață, unde pe lângă munca grea de dascăl, trebuia să mai poarte și pe cea de cantor, fiind toate școlile noastre confesionale, iar ca ocupații laterale: înlocuirea crâșnicului, tragerea clopotelor, prinderea cailor la trăsură și alte ocupații puțin onorifice. În sate se bucura de mare cinste. Toți îl agrăiau «dascăle» ori «diece».

Plata le era 10—30 zloți anual (flăoreni, 1 fl. = 2 Cor. aur); câțiva litri de grâu ori porumb dela fiecare familie, încasate de ei cu chiu și vai umblând dealungul satului; 4-5 jug. de pământ rău și «cvartir liber în natură» adică în localul școlii. Dar și aceasta plătuță anemică o primeau neregulat, cu încasări forțate și execuție. O bună parte din ea

rămânea neîncasată ori primea în locul ei ca «zaloage»: săcuri, sape, sumâne rele, etc. pe cari proprietarii nu le răscumpărau nici odată. Poporul și atunci era tot așa de darnic ca și în zilele noastre.

Situația aceasta s'a menținut până în an. 1893 când amăsurat legii, plata s'a urcat la 600 Cor. (în cele mai multe locuri cu cantorat cu tot), și 5 crinrenale (gradații tot la 5 ani) de câte 50 Cor. și locuința constatătoare din 2 camere, și bucătărie, care nu prea era completă la școlăle mai vechi. Situația s'a îndreptat puțin, dar tot slabă a rămas. Tot asemenea s'au mai îndreptat și condițiunile de plată. O urcare de plată mai simțitoare s'a făcut prin legea lui Apponyi din an. 1907 care a îmbunătățit mult situația materială a învățătorilor, mai cu seamă a celor cari aveau ajutor de stat. În schimb li — s'a îngreunat situația în școală trebuind să predea l. maghiară foarte intensiv.

Localurile școlare erau și mai slabe decât plata. Mici și scunde, întunecoase și fără podeală, fiindcă poporul nostru nici pe acelea vremuri nu știa să jertfească pentru școală al cărei rost nu-l prea înțelegea, iar susținătoarea școlăi, confesiunea, ca corporațiune morală, era săracă. Totul se acoperea din așa numita «repartiție» pe credincioși.

Mobilierul școlăi sta dintr'o masă, un scaun și câteva bănci primitive, cari în unele școlăle erau improvizate din scânduri fixate pe pociumbi bătuți în pământ, ori din lavișe simple, fără pulpitru de scris, pe care elevii, îl înlocuiau cu brațele lor. În salele de clasă nu erau rari gropile în cari se aduna praful și tot roiul de microbi cari la cea mai mică mișcare umpleau clasa.

Nu stăteau mai bine nici cu manualele și materialul didactic propriu zis. Lipsea aproape cu totul. Nu erau rari școlăle, cari n'aveau nici tablă. Învățătorul trebuia să adune și să compună materialul din cele mai multe obiecte de învățământ. În locul tablei — unde lipsea — se folosea de tablă evelilor ori de bănci, pe cari le scria literile și numerii.

De celelalte mijloace auxiliare, precum: registre, combustibil, servitor, etc. nici pomeneală nu era. Se făceau cum se putea.

Bătrânii noștri antecesori erau avizați, numai la puterile lor proprii. Le lipseau cu totul conducătorii experți în ale

învățămintului, cari să le stea într'ajutor cu fapta și cu sfatul, să le arate căile și mijloacele, să le dea câte un îndemn etc.

Si totuși pe lângă toate greutățile amintite, generația bătrână a muncit cu dragoste și tragere de inimă și cu rezultate frumoase. Ea a crescut și dat învățătură la 2—3 generații de intelectuali și țărani, cari au dus o luptă frumoasă pentru neam, al cărei rezultat a fost unirea cea mare.

Las la discreția cefitorilor să facă comparație între greutățile din trecut și cele de azi în mod desinteresat și cu judecată clară. Eu numai atât doresc să mai adaug: să ne facem datoria cel puțin ca și ei.

I. Mango.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Numai în mizerie se cunoaște mâna și degetul lui Dumnezeu care indreaptă pe omul cel spre cele bune.

GOETHE.

Ajungă lacrimile patriei, ajungă jugul robici, vreme este că decând oftarea așteaptă căzuta seminței cuvincioasă mântuire; țărina străbunească cu cuvânt pretinde acum scăparea scăzuților săi strănepoți, înălțându-și brațul, Prea Sființiei Tale însu-și din sân părintesc mijlocitor aceloră spre mângâiere.

GEORGE LAZAR.

Activitate extrașcolară

Dare de seamă a bibliotecii populare

„Gh. Șincal“, din Chereușa.

Rolul și însemnătatea unei biblioteci populare într'o comună nu se poate contesta. Binefacerile ei sunt de neprețuit de mari. Avem un viu exemplu comuna Chereușa. Când ne gândim la acele câteva zeci de familii românești, cari acum un deceniu se credeau drept unguri, — și astăzi simt românește și ș'au însușit ceea ce e mai scump pentru un popor «limba». «Notez că în comuna Chereușa în ultimul timp al regimului maghiar un singur unchiș a avut îndrăsneala să spună când a fost întreat de naționalitate — «eu sunt olah».

Cine a contribuit la ridicarea acestei populații românești la nivelul care este și la convingerea că nu sunt urmașii lui Arpad, ci își au originea în două popoare mult mai nobile: «Romanii și Daci» ?

Factorul principal a fost mica lor bibliotecă și inv. N. Corâciu care le-a dat tot sprijinul, deoarece este conștient de menirea ce o are și însemnătatea unei biblioteci populare în propășirea culturii și cultivarea sentimentului național la granița de N. V. a țării.

A depus o muncă prodigioasă până să ajungă la rezultatele la care, spune, nu se aștepta. Multe obstacole i-s'a pus în cale până să pună bazele acestei mici biblioteci, care nici astăzi nu sunt în definitiv sfărâmate. Anume vroiau unii «domni» să folosească fondul de câteva mii lei al bibliotecii pentru alte scopuri și eu am găsit de cuvînță să public darea de seamă a bibliotecii, la care și eu am fost de față. Asistenți: Oamenii din comună și membrii bibliotecii. Dl coleg N. Corâciu le-a vorbit despre însemnătatea aceste biblioteci și tendințele care erau de a se distruge.

Mai jos redau situația bibliotecii și a fondului:

1. Biblioteca posedă un număr de 97 cărți. Multe din ele s'au strenguțit, dar tot se mai pot întrebuința. Afară de aceasta

se mai găsește în bibliotecă ziarul «Unirea Poporului», chiar dela înființarea ei (de 3 ani).

2. Ca bani biblioteca posedă 4653 lei — din anii trecuți, rămași dela prima serbare 564 lei, dela a II-a 4019 lei și 70 lei depuși. Cheltuelile ce au fost făcute s'au scăzut cu procesul verbal No. 1 — 1929.

3. La acești bani se mai adaogă ca depuși de cei 4 membrii noi, suma de 40 lei, plus 45 lei, dobândă la 600 lei luăți din capital și suma de 225 lei. Adecă în total suma de 4963 lei, azi, îi posedă biblioteca. Dacă se plătesc ziarele neplătite de 360 lei și 154 lei cheltueli, ce s'au făcut cu șezătorile culturale, mai rămân în cassă 4449 lei, care după procesul verbal No. 1 — 1929, s'au împrumutat prin contracte cu 15% cu data de 1 Ianuarie a. c. la membrii bibliotecii.

Aceasta este în prezent situația materială a bibliotecii populare «G. Șincai» din Chereușa, ca hrană sufletească acestor români, — având cine le insufla dragoste și cultiva gustul de cetit.

Chereușa, la 14 Februarie 1929.

Mocan Aug.

inv. Becheni.

Activitatea Centrelor Culturale

Aruncând o privire scurtă asupra activității extra-școlare a corpului didactic primar din trecut și prezent, vedem, că deosebirea este foarte mare.

În trecut în puține locuri era câte un cor bisericesc, cooperativă, consum etc. În cazul cel mai bun odată la an se ținea câte o producțiune teatrală, în celea mai multe locuri la 5—10 ani câte una, ori nici o dată, după cum era mediul în care s'a aflat bietul învățător. Vor spune unii, că mediul și-l fornează însuși învățătorul. — Da, așa este, dar unde bietul dascal era singur, fără de nici un concurs, ba din nefericire chiar împedecat de unii dintre aceia, cari erau datori să-l sprijinească, între împrejurări materiale dificile și cine ar mai fi în stare de a înșira pe toate năcazurile, ce ac-

tivitate extra-școlară ar mai fi putut desvolta? Sau cum și-ar fi putut forma mediul ne fiind sprijinit de nimeni?

Azi învățătorii stau altcum. Autoritățile, intelectualii, sătenii le stau la dispoziție cu concursul lor moral și material, «Casa Școalelor» trimite cărți gratuit, biblioteci întregi etc. Ce diferență între trecut și prezent! Așa și între activitatea învățătorului de atunci și azi.

În vederea activității culturale Corpul didactic din județul nostru este împărțit în 60 cercuri și 18 centre culturale. În ședintele lor se țin conferințe cu diferite subiecte — potrivite mediului — prin cari se cultivă tot ce este bun și folositor, ori se combat relele ce domnesc în comunele noastre; iar școlarii se produc cu piese teatrale, monoloage, dialoge, cântă diferite cântări pe 2, 3 voci, declamează poezii etc. Sătenilor li se împărtășesc diferite cărți din bibliotecile școlare pentru citire. În multe comune se țin șezători culturale în toate Duminicile și sărbători.

Acesta este terenul extra-școlar pe care muncește învățătorimea de azi. Vast, bine organizat și condus cu multă pricepere de cei chemați, cari știu să le deie directive și sfaturi.

De altfel aci nu vreau să arăt întregă activitatea extra-școlară din județul nostru, ci numai a centrelor culturale din lunile Ianuarie, Februarie, Martie și Aprilie în resumat.

În luna Ianuarie la 16 centre culturale s'au ținut 31 șezători, în luna Februarie la 16 centre 24 șezători, în Martie la 18 centre, 18 șezători, iar în luna Aprilie la..... centre..... șezători.

La fiecare șezătoare s'au ținut câte 1—2 conferință, s'au executat piese teatrale, monoloage, dialoge, poezii, cântări și dansuri naționale.

Centrele culturale din întreg județul sunt în plină funcțiune, învățătorii noștri i-și fac datoria.

C.

Muguri primăvărâteci...

Deși titlu de mai sus — la prima vedere — nu pare a avea vre-o legătură cu cele ce urmează, totuși, țin a-l afișa și a-l scoate din însăși munca noastră...

În 21 Aprilie a. c. Cercul cultural «Nicolae Bălcescu» Jibou, și a ținut adunarea lunară în com. Poptelec.

Am plecat toți învățătorii spre acest loc, fericiți că putem părăsi pentru zi aceeași sală strâmtă, aceeași copii gălăgioși, mai ales că soarele ne râdea în față destul de deschis; voia să stea în ziua aceia cu noi de vorbă. Ajungem în Poptelec, sat respirat pe ridicături de ambele părți ale liniei ferate și ne îndreptăm spre biserică; clădire, care prin poziția ei, predomină peste sat și în a cărei cruce, soarele joacă clipiri ademenitoare.

...În biserică... Icoane bătrâne, șterse, tămâie fumegând, fețe plecate smerit spre rugă și luminări ce-și picură ceara, sfioase, ca lacrimi de mame într'o poezie de Goga. Preotul Câmpian cu glas molcom de duhovnic, rostește ecteniile, una după alta. Cântăreții din stramă răspund încet, trăgănat, bătrânește iar creștinii mai bătrâni completează tabloul sfânt cu cruci largi, din frunte și până în mijlocul peptului.

Plecăm spre școală, așezată ceva mai jos de biserică. După noi, mulțimea poporului păsește cu minte. Stăm în curtea largă căci sala de învățământ e mică și oamenii mulți. Dealtfel și Dumnezeu ne îndeamnă să respirăm aerul curat stând sub ceriul senin. În mijloc o masă, în jur scaune, pe cari șed oaspeți și învățătoare; iar de jur împrejur, tot satul adunat să asculte «voroavele» domnilor. Ca oaspeți însemn pe Dl. sub rev. N. Nistor — care a binevoit să se intereseze de cercul nostru modest — Dl. și Dna preot Câmpian.

De aici încolo, urmează întăetatea «programului». Dl. dir. Metes cu cântăreții șc. primare din loc, deschide serbarea cu «Imnul regal» destul de bine executat. Să vede că nu sunt prea obișnuïți țaranii români cu acest imn, deoarece căciunile, numai după mai multe strigăte se iau jos. Trebuie timp și timp pânăce acest imn va răsuna ca o rugă ferbinte, ca o

poruncă imperioasă și în sufletul poporului din ținuturile alipite. Nu suntem noi de vină pentru acest rău ; timpul care a stricat și a înstrăinat sufletele, le va și aduce în sânul adevăratei vieți românești.

Conferința populară «Relele de azi sunt datorite războiului mondial» rostită de Dl. preș. D. Ilea pătrunde adânc — prin farmecul vorbirii — în sufletul ascultătorilor, săpând, desgropând comori de amintiri din lumea războiului, luminând anumite sentimente și credințe cari se traduc în lacrimi ce umezesc ici, colo, genele bătrânilor. Lacrimi ce es din văltoarea sufletului, zbuțumare curată de vorbele ce bat adânc iată succesul, iată mugurii ce încolțesc.

Deci nu «școală» nu «predare» la cercuri culturale, ci pătrundere sigură în inima omului, luminarea și curățirea li, sădirea învățăturilor noi, asta e ținta.

După cuvântare, patefonul înveselește, ușurează fețele prin doine și dansuri naționale.

A doua conferință rostită de inv. G. Corniș «Votul obștec» e ascultată cu destulă atenție.

Din mijlocul copiilor răsar două fetițe sfioase, fricoase și fac complimente stângace. Apoi se apucă la repezeală să deșire firul unui dialog, în care se vorbește de fete cari își cumpără mătasuri și «cartoane» pe bani grei în loc să le facă din tort. Lumea râde și în timp ce dialogul urmează, privesc la îmbrăcămintea fetelor și printre cămeșile frumos înflorite stau înpestrifăturile străine, cumpărate, cari nu spun nimic nici nu arată nimic. Costumul românesc cu greu pătrunde la sate; și ce bine s'ar potrivi pe o fată ca bujorul o cămașe și o catrință cu flori frumoase, în mijlocul verdeții și a pădurii ! Portul național românesc ori unde îl vezi îți povestește pe glasul florilor din altifă de divine, de râuri cristaline, de munți frumoși și de oameni artiști.

Mai multe declamări completează programul. Corurile «Luncile s'au deșteptat» și «In florese grădinele» n'au avut prea mult farmec. N'au fost cântate curat, cu o muzicalitate mai liniștită, mai firească.

Dl. Președinte într'un cuvânt de închiere, mulțumește poporului pentru asculture. Este răsplătit cu un «Trăiți!» scos din inimă. Apoi sătenii să deslipesc din jurul nostru și se

duc mulțumiți pela căminurile lor. Doar unul mai rămâne în urmă să mai vadă dacă nu facem ceva, să mai audă.

După care urmează conferința intimă și prelegerea practică din Geografie la critica cărora au luat parte toți învățătorii și învățătoarele despre cari însă las să se exprima oamenii mai competenți.

...Iar noi ne retragem cari încotr'o, încredințați fiind că azi am făcut să răsară în sufletul sătenilor, muguri de credințe, ca mugurii de pe copacii ce ne înconjoară, și din cari încet încet, cu ajutorul luminei ce plutește în aer, se vor desface flori involte, curate, cari vor folosi ca balsam, mângăere în viața aceasta.

Muguri noi pe arborele sufletesc al țaranului român, scâlțați din când în când de lumina învățăturilor bisericii și școalei, iată datoria noastră a acelor cari ne zicem «Apostoli ai neamului!...»

George P. Corniș

inv. Jibou.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Răsplata muncii

Pe cât de posomorâtă era vremea, pe atât de vesele au fost inimile sătenilor și tuturor acelor, cari au luat parte la ședința centrului cultural Halmășd, în ziua de 5 Mai a. c.

Deoparte teatrul aranjat pentru această zi cu tineretul satului de către harnicii învățători dl *Ioan Gălgău* și dș. *Maria Talpoș*, de alta parte retragerea din învățământ în penzie și decorarea fostului învățător director dl *Gavril Gălgău*, au dat prilej unei manifestațiuni, cum rar se obișnuște în satele noastre.

Nimbul ședinței, care a trecut mult cadrele unei ședințe culturale, l-a ridicat prezența dlui *Ioan Mango* revizor școlar, care după o cuvântare adânc mișcătoare, prin care a reliefat activitatea bogată de 44 ani de dascălie a veteranului dascăl *Gavril Gălgău*, a pus pe pieptul acestuia medalia »Răsplata muncii cl. I. Un act ca acesta — în județul nostru cel dintâi — când Ministerul Instrucțiunii prin delegatul său, în fața sătenilor și autorităților locale, a dat să înțeleagă aceștia, că munca învățătorului, depusă cu atâta devotament pe altarul

culturei românești, ca și a dlui G. Gălgău, a fost apreciată și recunoscută de cei mai înalți factori ai statului: M. S. Regele Mihai I. și înalta Regență.

După acest act solemn, în numele poporului emoționat până la lacrimi a vorbit primarul comunei. În termeni simpli, dar cu atât mai simțiji a spus, că cinstea care s'a dat în aceea zi dascălului lor bătrân o privește ca o cinste dată lor, locuitorilor, cari totdeauna au ascultat și s'au conformat sfaturilor înțelepte date cu multă bunăvoință de acest părinte al lor, în cursul celor 34 de ani decând îi povățuește.

Sentimentele de stimă și venerațiune ale învățătorilor din județ, le-a tâlmăcit dl *Simion Oros*, președintele secției.

În urmă dl director G. Gălgău a mulțumit pentru atenția ce i-s'a dat din partea șefilor săi, după care act apoi a urmat desfășurarea programului ședinței culturale. Piesa »Nici pe aici nu se trece« a fost interpretată de către actorii săteni cu pricepere și dibăcie, iar monologul »Ștrul« a stârnit multă voie bună. Au fost bine executate de către elevi corurile școlare pe 1 și 2 voci. Laudă tinerilor învățători.

Remarcăm că la ședința centrului cultural Halmășd am putut vedea mulți poporeni din comunele vecine și pe învățătorii din jur. Inteligența locală a contribuit și ea la acest frumos act de răsplată a muncii, cu prezența.

Numai atunci, poporul nostru îl vom putea ridica la un nivel mai înalt de cultură, dacă intelectualii comunelor noastre românești vor fi de acelaș gând, de acelaș dor pentru binele obștesc și vor încunjura orice moment, care ne-ar putea diviza și astfel sfărâma puterile noastre de muncă.

Dee Dumuezeu ca acest bun început să aibă pereche în viitor, ca între cei chemați să vedem cât de mulți aleși.

(So)

Diverse.**Scrisoare deschisă**

— către învățătorii-colegi din jud. Sălaj —

DOMNILOR COLEGI,

»Gazeta Învățătorilor« în anul trecut, a apărut la dorința unei părți însemnate de învățători, dornici de înaintare.

Cum însă editarea oricărei gazete reclamă cheltueli însemnate, așa și »Gazeta Învățătorilor« ne-a costat parale.

Din abonamentul ce a intrat dela 45 colegi, n'am putut să susținem foaia mai mult decât o jumătate an, rămânând chiar și datori cu o sumă considerabilă pentru tipar.

Tipografia acum ne reacearcă prin avocatul său să plătim datoria gazetei, punându-ne în vedere la caz de neplătire procedarea pe calea legii.

Noi însă nu voim să ajungem până aici. Forțați deci de această împrejurare și ca să nu fim siliți a face și noi asemenea, căci pe cei interesați i-ar costa parale, cheltueli, cari se pot evita, rugăm stăruitor pe fiecare d. coleg, care a primit și citit Gazeta Învățătorilor (catalogul îl avem) să ne trimită acum ulterior costul pe o jumătate de an, adica 100 (una sută) lei.

Credem și sperăm că scrisoarea de față nu va rămânea fără efect și că fiecare d. coleg își va ținea de datorință trimiterea acestei sume, care pentru o persoană e o sumă bagatelă. dar pentru noi achitarea datoriei, fără această contribuție, ar fi o povară foarte grea și simțitoare. Suntem convingși însă, că aceasta nici Dvoastră nu o vreți.

Șimleul-Silvaniei, la 12 Maiu 1929.

Redacția „Gazetei Învățătorilor“
SIMION OROS.

Ș T I R I

— **Ziua de 10 Mai** a fost sărbătorită în orașul nostru cu toată demnitatea. Școalele au aranjat un festival frumos, cu declamări, cântece și dansuri naționale. Conferința ocazională a ținut-o dl prof. P. Papadopol, delegatul Univ. Libere din București.

— **Ziua Eroilor** a fost sărbătorită cu multă pietate în întreagă țară, mai ales că ea a căzut tocmai în preajma aniversării împlinirii a 10 ani dela Unire.

— **Cursurile de vară** ale Universității Populare »Nicolae Iorga« din Valenii de M-te se vor ține anul acesta între 1 și 31 Iulie, iar conducerea lor va fi reluată de dl prof. N. Iorga personal. Inscriserile se fac de pe acum la »Liga Culturală«, Bul. Schitu Măgurea Nr. 1 București, unde se află instalat secretariatul cursurilor.

— **Radio la sate.** Ministerul de Interne a trimis prefectilor din țară o circulară în care îi înștiințează, că recomandă înființarea în fiecare comună mai mare a unui post de recepțiune radiofonică îndată ce va fi gata anul acesta, marelui post de emisiune la Otopeni (lângă București). Cere dela prefecti să raporteze numărul satelor din județ, cari își pot procura apa-

rate cu 5 mii, 10, 15, 30, 50 mii, după starea materială.

— **Timbrele jubiliare ale Serbărilor Unirii.** Cu ocazia marilor serbări ale Unirii, direcțiunea generală p. t. t. a instituit un concurs pentru emiterea unor timbre jubiliare.

Aceste timbre au fost întocmite și sunt astfel făcute:

Timbrele de 1 Leu, de culoare violet, vor reprezenta pe M. S. Regele Ferdinand încadrat de 4 eroi ai românismului.

Timbrele de 2 lei, de culoare verde vor reprezenta »Unirea Ardealului«.

Timbrele de 3 lei, de culoare sepi-brună, vor reprezenta pe marele luptător al rămânismului, Avram Iancu.

Timbrele de 4 lei, de culoare roșie, vor reprezenta pe primul voevod al Unirii tuturor românilor, Mihai Viteazul.

Timbrele de 5 lei, de culoare orange, va reprezenta castelul Bran.

Timbrele de 10 lei, de culoare albastră, vor reprezenta istoricul act al Unirii.

Emisiunea pentru fiecare timbru va fi de 200.000 lei.

Timbrele se vor pune în vânzare cu începerea zilei de 10 Mai, la ghișeile tuturor oficiilor din țară și vor fi valabile până la epuizarea întregului stoc.

— **Cartea de aur a serbărilor Unirii.** În vederea serbărilor unirii s'a dat d-nei prof. pictor Cecilia Cuțescu-Stork să execute «Cartea de aur» a serbărilor unirii.

Cartea conține 24 de foi în pergament, ornate pe margini cu «enluminuri» originale.

Motivele sunt luate din istoria și legendele tuturor provinciilor.

Alegerea motivelor și stilizarea lor dovedește la d-na Cuțescu-Stork o înaltă concepție de artă.

Ea poate sta alături de orice altă operă simbolică similară.

Această carte va fi depusă în catedrala dela Alba-Iulia, unde se va păstra totdeauna.

Vor semna în această Carte de aur reprezentanții puterilor constitutive a statului: Regența, guvernul, armata, magistratura, biserica, școala, etc.

Probabil că această carte va fi expusă în Capitală, înainte de a fi trimeasă la Alba-Iulia.

— **Colecte pentru ajutorarea elevilor săraci din Basarabia.** În baza ordinului circular Nr. 152042—1928 al Onor. Minister al Instrucțiunii, distribuit direcțiunilor școlare din județ cu ordinul Rev. școlar No. 5140—1928 pentru ajutorarea elevilor săraci bântuiți de secetă din Basarabia, până în prezent abia a intrat rezultatul dela câteva direcțiuni școlare și anume :

1.	Școala de stat	Jibou	—	Lei 3.683'—
2.	«	«	«	Recea « 240'—
3.	«	«	«	Tășnad « 1.900'—
4.	«	«	«	Săcășeni « 201.—
5.	«	«	«	Cristelec « 864'—
6.	«	«	«	Băsești « 946'—

Total : Lei 7.834'—

Recepisele s'au înaintat de către Rvizoratul școlar Ministerului (Casa Școalelor).

Ne întrebăm : Ce au făcut celelalte vre-o 260 direcțiuni școlare cari încă au primit apelul spre a da tot concursul pentru ameliorarea suferințelor elevilor săraci ?

Așteptăm rezultatul.

dm.

PARTEA OFICIALĂ

În această parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștiencios, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 1851—1929.

Colecta pentru frații Basarabeni

Având în vedere, că până acuma numai dela câteva școli au intrat recipise de depunerea colectei în favorul Basarabenilor, punem în vedere tuturor directorilor școalelor, cari au primit apelul On. Minister No. 152042—1928, trimis cu ordinul nostru No. 5140—1928 să se conformeze dispozițiilor cuprinse în ordinul suscitât, înaintând de urgență recepisa despre suma colectată și depusă Percepțiilor în favorul Basarabenilor.

Zălau, la 19 Aprilie 1929.

No. 1871—1929.

„Mic tratat asupra corelațiilor sufletești la copil“ de Eugen Speranța.

Comunicăm în copie ordinul On. Inspectorat școlar cu No. 3443—1929. — „Domnule Revizor, Domnul Profesor Eugen Speranța dela Academia de drept din Oradea a editat în vara anului 1928 în limba maghiară lucrarea sa: „*Mic tratat asupra corelațiilor sufletești la copil*“. Având în vedere importanța acestei lucruri pentru Dnii învățători dela școalele particulare confessionale, și dela secțiile maghiare dela școalele de stat și ținând seama că On. Minister Direcția inv. particular apreciind-o în adevărata ei valoare, a recomandat-o cu ord. No. 2386—1928 tuturor școalelor amintite, o recomandăm și noi cu toată căldu-

ra, convingii fiind că facem un serviciu învățătorilor confesionali și de stat dela secțiile maghiare. — Vă rugăm să binevoiți ca și Dvs. să o recomandați în cercul de activitate al Dvs. și dacă Vă trebuiesc un număr anumit de exemplare să cereți ori la autor: Str. Tache Ionescu Oradea, ori la Inspectorat, unde mai se găsesc vre-o 80 exemplare. — Inspector șef.: ss. A. Cosma Șeful serviciului: ss. A. Nicu.“

Zălau, la 7 Mai 1929.

No. 2029—1929.

Numirea normaliştilor cari nu au stagiul militar.

Comunicăm în copie ord. Inspectoratului No. 3537—1929 spre știre.

„Domnule Revizor, Avem onoare a Vă face cunoscut, că pentru a nu se mai da loc diverselor interpretări, ce se fac asupra art. 113 din legea inv. primar, relativ la numirea normaliştilor, cari nu au serviciul militar făcut, Ministerul prin decizia No. 38802 a-c-a hotărât ca normalişti din aceasta categorie să fie numiți învățători „în mod provizoriu“ cu salariul de învățători cu titlul provizoriu în stabilitatea de suplinitori. — Inspector șef: ss. A. Cosma, Șeful serv. ss. A. Nicu.

Zălau, la 26 Aprilie 1929.

No. 2036—1929.

Combaterea alcoolismului.

Ministerul fiind informat de diferite autorități că alcoolismul face mari ravagii—atât în populația de pe la sate cât și la orașe.

Cum pentru stărpirea patimei beției trebuie ca toți slujitorii statului să dea sprijinul lor, Vă facem cunoscut, ca să puneți în vedere membrilor corpului didactic din acel județ, ca în diferite ocaziuni ca: serbări, șezători etc., prin conferințe să arate răul, ca astfel cu toții conlucrând vom contribui la izbăvirea poporului român de primejdia alcoolismului.

Zălau, la 26 Aprilie 1929.

No. 2106—1929.

Dimisionare din învățământ.

Curtea de Apel S-II Orade în ziua de 12 Februarie a. c. a respins acțiunea de contencios a învățătorului Ioan Iancu, considerat demisionat pe 1 Aprilie 1928 din postul din comuna Țeghea conform art. 137 din legea învățământului primar, deoarece sub diferite pretexte a absentat dela datorie mai mult de 30 zile.

Astfel Dl Ioan Iancu e considerat demisionat definitiv din învățământ.

Atragem atențiunea membrilor corpului didactic primar asupra acestui caz spre a servi ca un avertisment pentru îndeplinirea obligațiunilor împreunate cu oficiul ce-l ocupă.

Zălau, la 19 Aprilie 1929.

No. 2159—1929.

Horticultura.

Vă facem cunoscut, că Dnii Nicolae Iacob și Zanfir Moraru, horticultori la Casa Grădinilor din Capitală au scos de sub tipar un tratat de cultura legumelor.

Pentru răspândirea cunoștiințelor necesare culturii legumelor, Ministerul Vă recomandă aceasta lucrare, însă fără nici un fel de obligație.

Zălau, la 4 Mai 1929.

No. 2231—1929.

Excludere din învățământ.

Ministerul cu ord. No. 20235—1929 în urma raportului Dlui Inspector școlar primar Th. Vasiliu No. 1473 a. c. exclude din învățământ pe Dl Ioan N. Apostol, care funcționează în prezent la șc. pr. din Slobozi-Cancea jud. Covurlui, deoarece s'a făcut vinovat de falș și fraudă, semnând declarațiuni cu numele de N. N. Apostolescu și obținând detașarea sub acest nume: s'a falsificat deasemenea certificatul revizoratului șc. de Cahul, făcându-se din suplinitor „ajutor“ cât și certificatul primăriei Cancea creindu-și din aceasta o imposibilitate de a mai face parte din corpul didactic.

Zălau, la 26 Aprilie 1929.

No. 2235—1929.

Excludere din învățământ.

Ministerul a dispus ca învăț. Haralamb Nițescu fost învățător suplinitor la șc. din com. Cotihana jud. Cuhul, să nu mai fie primit la nici o școală, deoarece s'a făcut vinovat de comiterea mai multor excocherii de furt și înșelăciune.

Zălau, la 26 Aprilie 1929.

No. 2237—1929.

Amânarea examenului de înaintare în grad. II.

Avem onoare a Vă face cunoscut, că Ministerul prin decizia No. 43118—1929 a aprobat ca examenul de înaintare la gr. II. publicat că se ține dela 15 Aprilie a. c. se amână la data de 10 Octomvrie 1929.

Zălau, la 26 Aprilie 1929.

No. 2244—1929.

Excludere din învățământ.

Ministerul cu ord. No. 47579—1929 ne face cunoscut, că a dispus îndepărtarea din învățământ a Dlui Gheorghe Bilovaru, suplinitor în com. Vorona satul Icușeni jud. Botoșani, deoarece s'a făcut vinovat de fapte nedemne pentru situația de învățător.

Zălau, la 26 Aprilie 1929.

No. 2314—1929.

Nu se ac rețineri din plata învățătorilor.

Comunicăm mai jos ordinul On. Inspectorat s'pro știre.

„România Ministerul Instrucțiunii Inspectoratul regiunii II-a școlare Oradea No. 4663—1929. Doamnele Revizor, Inspectoratul fiind informat, că unele persoane din controlul învățământului opresc anumite sume de bani pentru serviciul ce-l fac învățătorilor de a le da chitanțele de salarii, Vă rugăm să puneți în vedere tuturor organelor de control de sub ordinul DVs. că le este interzis de a mai face astfel de rețineri Chitanțele se vor trimite cu poșta pe adresa învățătorilor. — Inspector șef: ss. Cosma. Șeful serviciului; ss. A. P. Nicu.“

No. 2323 - 1929.

Imprimare școlare.

În baza ordinelor Onor. Minister Nrii 172042—1928 și 45641—1929 aducem la cunoștința direcțiilor școlare că toate imprimatele școlare să eliberează de către Minister contra cost.

Revizoratul școlar urmând să ridice imprimatele dela Minister, întocmind tablouri de numărul și felul imprimatelor de care școlile primare din județ au nevoie și a aduna sumele necesare pentru ele: punem în vedere tuturilor direcțiilor școlare ca în termen de 8 zile să înainteze tabloul imprimatelor de care au nevoie în anul școlar viitor înaintând deodată și costul lor pentru orientare comunicăm prețul imprimatelor comandate de On. Minister.

1. Cataloage de clasă pentru școli primare	6
2. Matricole	20
3. Condici de prezență	30
4. Registre de intrare și eșire	30
5. Condici de expediție	15
6. Registre inventar	15
7. Registre de inspecții și proces-verbal	25
8. Carnete de înscriere și amendare	10
9. Liste de amenzi	1
10. Situații școlare	1

Zălau, la 11 Mai 1929.

No. 2464 - 1929.

Avertisment public.

Cu ordinul No. 2169—1929 On. Inspectorat școlar a aplicat avertisment public Dșoarei Elizabeta Bălăni inv. în Sâg pentru neglijență în conducerea registrelor școlare și pentru prezentarea târziu la cursuri, cum s'a constatat la inspecție din 12 Ian. 1929 și Dlui Ștefan Setel din Ulmeni pentru neglijența în administrația școlii, constatată la inspecția din 26 Ian. 1929.

Zălau, la 12 Mai 1929.

No. 2419—1929.

Inițiințarea comisiilor medicale.

Comunicăm mai jos ordinul On. Inspector No. 4342—1929 spre știre.

„Domnule Revizor, Legea învățământului primar și a celui secundar, prevăd inițiințarea de comisiuni medicale regionale, care să se pronunțe în cazul de concedii pentru boală, mai mari de 2 luni. Până la fixarea acestor comisiuni prin legea de organizare a Ministerului, Consiliul Directorilor Generali a hotărât prin procesul verbal No. 30336—1929 și Dl. Ministru a aprobat prin rezoluția de pe acelaș temei, ca pe lângă fiecare Inspectorat școlar de regiune, să se inițiințeze câte o comisiune medicală, compusă din Inspectorul șef ca președinte și doi sau trei medici din localitate.

Această comisiune se va pronunța asupra stării celor cari cer concedii pentru boală. Inspectoratul va aproba numai concediile de boală, până la 2 luni pentru învățământul primar (art. 139) și de o lună pentru învățământul secundar și profesional. Concediile mai mari se vor aproba de Minister. În orice caz însă, aprecierea și aprobarea favorului de plată a suplinitorului, este rezervată exclusiv Ministerului. — Solicitorii de concedii, vor plăti o taxă de 200 Lei de fiecare. Suma va servi pentru plata membrilor comisiunii medicale și se va distribui în părți egale între membri. — Binevoii a comunica acest ordin tuturor școalelor din jud. Inspector șef: ss. A. Cosma. Șeful serv.: ss. A. Nicu.“

Zălau, la 30 Aprilie 1929.

No. 2525—1923.

Plata suplinitorilor celor în concediu de boala.

Comunicăm în copie ordinul On. Inspectorat școlar No. 4888—1929 spre știre și conformare:

„Domnule Revizor, Vă comunicăm mai jos copia ordinului Ministerului No. 47125—1929, referitor la plata suplinitorilor celor în concediu de boală. Vă rugăm să aduceți la cunoștința Dilor învățatori acest ordin fie direct, fie prin foaia școlară a județului.“

„La raportul DVs. No. 3531—1929, Vă facem cunoscut, că art. 139 se aplică la concediile învățătorilor bolnavi de tuberculoză, operație în spital și pentru naștere. Dir. Gen. ss. Indiscifrabil. — Inspector șef: ss. A, Cosma. Șeful serviciului: ss. Justin Laslo.“

Zălau, la 7 Mai 1929.

No. 2526—1929.

Admiterea inv. ajutori la examen de capacitate.

În conformitate cu ordinul On. Inspectorat No. 4893—1928, suplitorii cari au obținut titlul de învățători ajutori, pe 1 Sept. 1928, pot să se prezinte la examenul de capacitate din Iunie, bine înțeles dacă îndeplinesc în totul condițiunile art. 121 și 122 din legea învățământului primar.

Zălau, la 7 Mai 1929.

No. 2617—1929.

Redactarea rapoartelor oficiale.

Deoarece în corespondența Oficială se fac multe abateri dela normele stabile, punem în vedere tuturor învățătorilor încredințați cu conducerea agendelor administrative școlare, că la redactarea rapoartelor să observe strict următoarele:

a) Orice cerere de caracter particular se va timbra cu 10 Lei și înainta pe cale ierarhică priu Direcțiune cu raportul directorului școlar;

b) Raportul se va scrie cetibil pe formă oficial $\frac{1}{2}$ coală și se va îndoi spre dreapta, iar pe verso la 6 cm. de sus în jos, se va scri Nrul, anul școala și obiectul pe scurt a raportului.

Rapoartele cari nu vor întruni aceste condițiuni nu se vor lua în considerare iar directorii vor fi trași la răspundere.

Zălau, la 7 Mai 1929.

Copie.

No. 1867—1929. Sibiu, la 12 Martie 1929.

Circulară

către despărțământele și cercurile culturale ale Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român „Astra“

DOMNULE PREȘEDINTE,

Din prilejul, împlinirii a 10 ani dela Unirea Ardealului, Banatului, Crișana și Maramureșului ca patria-mamă „Asociațiunea“ care a creat Muzeul Național din Sibiu și Muzeul Avram Iancu din Vidra, în înțelegere cu înaltul Guvern și cu comitetul instituit de acesta pentru aranjarea serbărilor Unirii — a hotărât ca întru pomenirea de veci a zilei de 1 Decembrie 1928, să ia asupra sa sarcina de a întocmi, cu concursul membrilor ei și al tuturor oamenilor de bine și Muzeul Unirii, a cărui clădire și sprijin material la aranjare ni s'a pus la dispoziție din partea On. Minister al Cultelor și Artelor.

Acest Muzeu va cuprinde:

1. Obiectele și documentele istorice în legătură cu afirmarea romanității părților ardeleno, a pregătirii și înfăptuirii Unirii, și anume:

1. Obiecte și documente de proveniență romană.
2. Obiecte și documente în legătură cu voivodatele românești din aceste părți.
3. Obiecte și documente referitoare la mișcările din revoluția anilor 1437 și 1514.
4. Obiecte, documente și tablouri din epoca lui Mihai Vit. (tabloul ce reprezintă intrarea lui Mihai în Alba-Iulia, lupta dela Călugăreni).
5. Obiecte, documente și tablouri din revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan (supliciuul lui Horia etc.)
6. Obiecte, documente și tablouri din revoluția anilor 1842—1849.
7. Obiecte, documente și tablouri din anul 1918, între cari procesele verbale ale Comitetului Partidului național până la 1 Decembrie 1916 cu discursul Dlui Dr. Alexandru Vaida Voevod dela 18 Oct. 1918 și cu contractul încheiat între Antantă și România, pentru intrarea acesteia în războiul mondial alături de Antantă.

8. Manifestul Generalului Presan, în original și hotărârile noastre în original.

9. Proclamația și convocarea Adunării Naționale dela Alba-Iulia, în original, procesele verbale ale Adunării și discursurile rostite, scrise de mâna fiecărui vorbitor în original.

10. Tablourile și fotografiile făcute cu acea ocaziune.

11. Procesele verbale de constituire și alte acte ale legiunilor înființate în părțile ardelenе, ordonanțele date de aceste legiuni și drapelele lor etc.

12. Rapoartele și procesele verbale ale comitetelor județene și de plasă, ordonanțele date de aceste comitete foi volante etc.

13. Facsimilul dacă nu se poate originalul. actului de unire, prezentat Maiestății Sale Regelui la București.

14. Tabloul delegației Ardealului, care a prezentat M. S. Regelui actul de Unire.

15. Fotografiile sau tablourile conducătorilor Adunării dela Alba-Iulia, Dnii Iuliu Maniu, Dr. Al. Vaida-Veovod, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. I. Suceiu, V. Goldiș, Dr. Teodor Mihali, Gheorghe Pop de Băsești, Mihai Popovici, Dr. I. Ciordaș, N. Bolcaș, Căpitan Modrea, O. Gritta ș. a.

16. Tablourile morților cu aceasta ocazie: I. Arion, părintele Opriș etc

17. Tabloul familiei Regale.

18. Colecții de ziare și reviste din acele timpuri, deasemeni cărți scrise în legătură cu Unirea etc.

Comunicând acest proiect pentru înfăptuirea unui monument de o valoare neperitoare, cum are se dovină *Muzeul Unirii*, în viața neamului nostru, rugând despărțământelo și cercurile culturale ale Asociațiunii și întrecaga obște românească, în special facem un apel călduros la toți aceia cari au avut un rol în pregătirea și desfășurarea acestor evenimente să ne vină într' ajutor, fiecare cu ce poate din obiectele indicate pentru înzestrarea cât mai grabnică și mai mulțumitoare a acestui Muzeu.

Obiectele colectate, resp. dăruite se vor trimite pe adresa: Despărțământul Alba al Astrei la mâna Dlui director al liceului Mihai Viteazul, I Sandu Alba Iulia. Primiți Vă rugăm încredințarea deosebitei noastre stime și considerațiuni. Dr. Octavian Rusu vicepreședinte. L. S. ss. Romul Simu secretar.

I. MANGO, rev. școlar.

Comitetul școlar județean, al Județului Sălaj.

No. 1200 — 1929.

Plata amenzilor după terenul școlar

În legătura cu ord. nostru No. 700—1929 și No. 8256—1929 al Casei școalelor din 25 Februarie 1929 Vă comunicăm în copie ordinul «Casei Școalelor» punând în vedere tuturor Comitetelor școlare să se conformeze dispozițiilor luate cu privire la achitarea amenzilor.

«România Ministerul Instrucțiunii Casa școalelor și a Culturii poporului No. 12214—15 Apr. 1929. Domnule președinte. În legătură cu ordinul circular No. 8256—1929 prin care am stabilit măsurile preventive ce trebuiesc luate în vederea încasării amenzilor terenurilor școlare avem onoarea să vă face cunoscut, că supunând Domnului Ministru chestia neplății acestor amenzi de către unii învățători, s'a decis ca ori de câte ori un arendaș al terenului școlar nu plătește arenda în condițiile ord. No. 8256—1929 adecă totdeauna pe 6 luni înainte să se reție din salariul lunar suma cuvenită. Conform acestei Decizii a Domnului Ministru, Vă rugăm ca deîndate să dați ordine circulare tuturor comitetelor școlare din județul Dvs. cari au terenurile lor aredate la învățători să aducă la îndeplinire ordinul No. 8256—1929 iar acolo unde învățătorii nu se vor supune deîndată să vi se raporteze pentruca Dvs. să cereți revizoratului să se oprească prin statetele de plată până la 25% din salariul primitor lunar iar la finele anului să se ia terenul dela învățătorul rău platnic și să se dea altui învățător sau să se arendeze prin licitație publică. Nu se mai permit sub nici un motiv ca învățătorii să rămână în urmă cu plata amenzilor. Cu aceasta ocazie toate comitetete rurale își vor vedea contul arenzile datorite de învățători pe trecut (1919—1929) și vor urmări pe învățătorii constatați că nu și-au plătit la timp arenzilor, prin rețineri ce vor merge până la 50% din salariul primitor lunar. Totodată ne veți înainta tablouri de toți acești învățători rămași în urmă cu plata pențru ca în contra lor să luăm măsuri disciplinare. Neplata la timp și pe multă vreme în urmă a arenzii din partea vreunii învățător constituie o vădită rea

credință față de interesele comitetului și școlii pe care este dator să le păzească. Un asemenea învățător nu merită să stea în slujba școlii. În tablou ne veți arăta în dreptul fiecărui anii pe cari datorște arenda și sumele respective. De executarea prezentului ordin ne veți răspunde în 30 zile. —
p. Administrator G. N. Ionescu. p. Director P. Constantinescu.

Prefect Preș.

Dr. AL. ACIU

Cantabil :

D. MĂRGINEANU.

Asociația Învățătorilor — Secția din județul Sălaj

No. 17 1929.

Convocare

Asociația Învățătorilor, Secția din județul Sălaj își va ține *adunarea generală anuală* în ziua de *6 Iulie 1929*, în *Zălau*, sala festivă a prefeciturii.

În consecință sunt invitați a lua parte la această adunare generală toți membrii corpului didactic din jud. Sălaj, precum și toți aceia, cari poartă interes față de învățământul și școala românească.

ORDINEA DE ZI:

I.

1. La ora 8—9 dim. sfânta liturghie în ambele biserici românești din Zălau, la care membrii vor participa în corpore.
2. Deschiderea adunării generale prin președinte, la ora 10 a. m.
3. Alegerea alor 3 membri pentru verificarea proc. verbal.
4. Raportul general al Comitetului central:
 - a) asupra activității Secției,
 - b) asupra casei,
 - c) asupra fondurilor.
5. Alegerea comisiunilor pentru verificarea rapoartelor dela p. 4—a), b), c).
6. Conferință didactică, de dl Cornel Pop, directorul șc. normale de băieți Zălau.
7. Închiderea ședinței.

II.

8. Prânz comun la ora 1—3.

III.

9. Deschiderea ședinței la ora 3 jum. p. m.
10. »Învățătorul ca element conducător al satelor«, conferință didactică.
11. Discutarea și aprobarea proiectului de statute al secției.
12. Prezentarea rapoartelor comisiunilor de sub p. 4-a-b-c.
13. Alegerea biroului și Comitetului central.
14. Eventuale propuneri.
15. Inchiderea adunării.

Notă. Pentru orientare se aduce spre știrea membrilor, că numai acele propuneri se vor trece pentru desbatere, cari vor fi înaintate prezidiului, cu cel puțin 8 zile înainte de adunare.

IV.

16. Seara, ora 9 petrecere cu joc. Membrii Secției și st. lor familie, nu vor primi invitații speciale pentru petrecere. E de datoria fiecăruia ca să nu lipsească dela această petrecere.

Dat din ședința Comitetului central al Asoc. Inv. Secția Sălaj, ținută în Zălau, la 30 Aprilie 1929.

No. 18—1929.

Circular

— către toți învățătorii din județ —

DOMNILOR COLEGI,

În conformitate cu hotărîrea Comitetului central, luată în ședința din 14 Iulie 1928, proiectul de statute al Secției noastre s'a publicat în Nr.ii 16, 17 și 18—19 anul 1928 ai revistei Școala Noastră, pentru a fi studiat de fiecare membru.

În ședințele de primăvară ale subsecțiilor, acest proiect de statute va fi pus la ordinea zilei pentru a fi discutat aducându-i-se modificările ce se vor crede necesare.

În consecință rugăm pe fiecare d. membru ca să studieze temeinic acel proiect de statut și amendamentele ce ar dori să fie trecute în statute să le prezinte în scris în ziua ședinței prezidiului spre a fi discutate și primite, ca adunarea generală din 6 Iulie să poată fi în situația de a-le aproba în spiritul dorit de majoritatea membrilor.

Șimleu, la 5 Maiu 1929.

Președinte,
(ss) SIMION OROS.

Secretar,
(ss) VALERIA LOBONȚIU.